

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI AMMATILLISESTA KOULUTUKSESTA**1 Asian tausta ja asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö**

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi on yksi pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman osaaminen ja koulutus -painopisteen kuudesta kärkihankkeesta. Hallitusohjelman mukaan ammatillista koulutusta uudistetaan vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita uudistamalla ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta koskeva toimintalainsäädäntö. Päällekkäisyyksiä poistetaan yhdistämällä nykyiset lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta uudeksi laiksi, jossa keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys.

Ammatillisen koulutuksen uudistamista koskeva hallituksen esitys (HE 39/2017 vp) on annettu eduskunnalle 24 päivänä huhtikuuta 2017. Uusi ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (/) on vahvistettu x.x.2017. Laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Uudella ammatillisesta koulutuksesta annetulla lailla kumotaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (631/1998).

Ehdotuksen mukainen asetus ammatillisesta koulutuksesta korvaisi nykyiset ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (811/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen (812/1998), ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (801/2014) sekä ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyvästä henkilökohtaistamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2015).

Uuden ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan ammatillisessa koulutuksessa siirrytään yhteen näyttöön perustuvaan ja osaamisen hankkimistavasta riippumattomaan tapaan suorittaa tutkinto. Voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lainsäädännön mukaisesta näyttötutkintojärjestelmästä sekä ammatilliseen peruskoulutukseen perustuvasta perustutkinnon suorittamistavasta luovutaan. Osaamisen osoittamista yhdenmukaistetaan ja siihen liittyvää rinnakkaista hallintoa puretaan siten, että osaaminen osoitetaan näyttämällä se käytännön työtilanteissa. Ammatillisen tutkinnon myöntämisoikeus siirretään osaksi järjestämis lupaa ja kokonaisuudessaan koulutuksen järjestäjälle.

Asetusehdotuksessa säädettäisiin ammatilliseen perustutkintoon sisältyvien ammatillisten tutkinnon osien laajuudesta. Ammatilliseen perustutkintoon sisältyisi ammatillisia tutkinnon osia jatkossa 145 osaamispistettä nykyisen 135 osaamispisteen sijasta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan ammatillisiin perustutkintoihin voimassa olevan lainsäädännön mukaan sisältyvistä vapaasti valittavista tutkinnon osista erillisinä tutkinnon osina luovutaan ja vastaava valinnaisuus sisällytetään ammatillisiin tutkinnon osiin. Ammatillisten perustutkintojen ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvät valinnaiset tutkinnon osat voivat edelleen olla, siten kuin tutkinnon perusteissa määrätään, myös yhteisiä tutkinnon osia, lukio-opintoja tai muita jatko-

opintovalmiuksia tukevia opintoja tai korkeakouluopintoja, vaikka ne eivät olekaan sisällöltään ammatillisia.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan yhteisiä tutkinnon osia on nykytilaan verrattuna neljän sijasta kolme. Asetuksessa ehdotetaan säädettäväksi nykytilaa vastaavasti, että ammatilliseen perustutkintoon sisältyisi yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä. Asetuksessa säädettäisiin kunkin yhteisen tutkinnon osan laajuudesta osaamispisteinä sekä kuhunkin tutkinnon osaan kuuluvista osa-alueista. Osa-alueiden laajuuksista osaamispisteinä säädettäisiin nykytilaa vastaavasti Opetushallituksen määräämissä tutkinnon perusteissa. Ehdotetut yhteisten tutkinnon osien osa-alueet vastaisivat pääosin voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia osa-alueita, mutta osa-alueiden nimet muutettaisiin oppiaineen nimistä osaamisperusteisemmiksi nimiksi. Lisäksi aiemman erillisen sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan osa-alueet on sisällytetty jäljelle jäävään kolmeen tutkinnon osaan.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden pakollisuuden ja valinnaisuuden osalta ehdotetaan säädettäväksi, että viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osien tulisi sisältää pakollisia osaamistavoitteita kaikilta kyseiseen tutkinnon osaan kuuluvilta osa-alueilta tutkinnon osan vähimmäislaajuuden verran. Pakollisia osaamistavoitteita olisi nykyisen 19 osaamispisteen sijaan 26 osaamispistettä, sillä esimerkiksi taide ja luova ilmaisu -osa-alue olisi voimassa olevasta ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksesta poiketen kaikille pakollinen, samoin osa aiemmin kokonaan valinnaisten etiikan, psykologian ja ympäristöosaamisen osa-alueiden osaamistavoitteista. Pakollisten osaamistavoitteiden lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin sisältyisi valinnaisia osaamistavoitteita. Valinnaisia osaamistavoitteita olisi nykyisen 16 osaamispisteen sijaan 9 osaamispistettä, mutta valinnaisuus ei olisi enää sidottu tiettyyn yhteiseen tutkinnon osaan.

Viestintä- ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue korvaisi jatkossa viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaan kuuluvan äidinkielen osa-alueen. Viestintä ja vuorovaikutusta äidinkielellä -osa-alue suoritettaisiin ja sitä opetettaisiin siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetuskielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voitaisiin nykytilaa vastaavasti tutkinnon suorittajan valinnan mukaan suorittaa ja sitä voitaisiin opettaa myös romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä.

Asetusehdotuksen mukaan ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus muodostuisivat jatkossa valinnaisista koulutuksen osista. Nykyisin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen on sisältynyt yksi pakollinen koulutuksen osa, joka on sisällöltään ohjauksellinen ja tähtää opiskelijalle soveltuvaan ja hänen urasuunnitelmiaan tukevaan tutkintokoulutukseen hakeutumiseen ja koulutuksessa menestymiseen. Jatkossa ohjauksellinen elementti sisältyisi opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan yhteen tutkinnon suorittamistapaan siirtymisen myötä osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista ja osaamista

sekä tarvittavia ohjaus- ja tukitoimia koskeva yhtenäinen henkilökohtaistaminen laajennetaan koskemaan kaikkia ammatillista tutkintoa tai sen osaa suorittavia sekä valmistavien koulutusten opiskelijoita. Lisäksi osaamisen tunnustaminen on säädetty koulutuksen järjestäjän velvollisuudeksi, jolloin koulutuksessa keskityttäisiin puuttuvan osaamisen hankkimiseen. Henkilökohtaistamiseen liittyvää dokumentaatiota selkeytetään ja yksinkertaistetaan siirtymällä yhteen henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan. Suunnitelmaan kirjataan kaikki henkilökohtaistamista koskevat tiedot, ja se korvaa nykyainsäädännön mukaiset näyttötutkintojen henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan, ammatillisen peruskoulutuksen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, oppisopimuskoulutuksessa edellytetyn henkilökohtaisen opiskeluohjelman sekä erityisopetuksen henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman.

Asetuksessa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittävistä tiedoista. Asetuksessa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka aina on merkittävä henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan sekä tiedoista, jotka tulee kirjata silloin, jos opiskelija osallistuu tutkintokoulutukseen tai muuhun tarvittavan osaamisen hankkimiseen suunnitelmaan kirjatun tarpeen mukaisesti. Lisäksi säädettäisiin niistä tiedoista, joita henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan tulisi merkitä silloin, jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena.

Asetuksessa säädettäisiin myös tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointias- teikosta. Ammatillisen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden hyväksytty osaaminen arvioitaisiin käyttäen asteikkoa 1–5 nykyisen kolmiportaisen arviointiasteikon sijasta. Arviointiasteikko muutettaisiin viisiportaiseksi, jotta ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden arvosanat olisivat nykyistä erotteluvampia ja opiskelijoiden näkökulmasta siten myös oikeudenmukaisempia. Ammatillisen perustutkinnon yhteiset tutkinnon osat arvioitaisiin jatkossa asteikolla hyväksytty/hylätty. Nykyisin yhteiset tutkinnon osat on myös arvioitu kolmiportaisella asteikolla. Hyväksytty/hylätty-arviointiasteikon käyttö vähentäisi koulutuksen järjestäjien ja opettajien työmäärää nykyisestä, kun yhteisille tutkinnon osille ei tarvitsisi antaa erikseen osa-alueiden arvosanojen perusteella muodostettua yhteistä arvosanaa.

Nykyisen ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n mukainen tutkintotodistuksen osana oleva näyttötodistus sekä suoritetuista tutkinnon osista annettavaan todistukseen sisältyvä todistus ammattiosaamisen näytöistä jäisivät asetusehdotuksen mukaan pois. Tutkintotodistus ja todistus suoritetuista tutkinnon osista olisivat jatkossa yksiosaisia, vaikka niihin voisi sisältyä pakollisia liitteitä.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan työpaikalla järjestettävää koulutusta uudistetaan siten, että voimassa olevan lainsäädännön mukaisen työssäoppimisen tilalla otetaan käyttöön koulutusopimukseen perustuva koulutus. Työpaikalla järjestettävän koulutuksen päämuodot ovat jatkossa oppisopimuskoulutus ja koulutusopimukseen perustuva koulutus. Lisäksi henkilökohtaistamisen yhteydessä voidaan sopia muusta työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta nykytilaa vastaavasti. Opiskelijalle parhaiten soveltuvat työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävän koulu-

tuksen muodot suunnitellaan henkilökohtaistamisen yhteydessä. Asetuksessa ehdotetaan säädettäväksi niistä tiedoista, jotka tulee ilmetä oppisopimuksesta. Asetuksessa säädettäisiin tarkemmin myös oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevassa sopimuksessa sovittavista asioista sekä uudessa koulutussopimuksessa sovittavista asioista.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan nykymuotoiset tutkintotoimikunnat lakkautetaan ja niiden tilalle asetetaan työelämätoimikunnat, joiden tehtävät painottuvat ammatillisen osaamisen laadun ja työelämälähtöisyyden varmistamiseen. Asetuksessa säädettäisiin uusien työelämätoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta pääosin nykyisiä tutkintotoimikuntia vastaavasti. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin tarkemmin työelämätoimikuntien tehtävistä siltä osin, kuin ne liittyvät näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen ja ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen.

2 Asetuksenantovaltuus

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13, 14, 28, 44, 47, 53, 55, 60, 70, 71, 73, 81, 119, 120 ja 123 § sisältävät valtuudet antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Lain 13 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkinnon muodostumisesta ammatillisista ja yhteisistä tutkinnon osista, yhteisten tutkinnon osien laajuudesta osaamispisteinä sekä yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvista osa-alueista ja osa-alueiden pakollisuudesta ja valinnaisuudesta. Tutkinnolla tarkoitetaan tässä ammatillista perustutkintoa, sillä mainitun pykälän 1 momentin mukaan muut ammatilliset tutkinnot sisältävät vain ammatillisia tutkinnon osia. Lain 14 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin valmentavan koulutuksen muodostumisesta.

Lain 28 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä järjestämisluvan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä.

Lain 44 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. Opiskelijalle laadittavaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittävistä tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 47 §:ssä säädetään aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta osana henkilökohtaistamista. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin osaamisen tunnustamisen menettelytavoista.

Lain 53 §:ssä säädetään osaamisen arvioinnista. Pykälän 2 momentin mukaan osaamisen arviointiasteikosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain 55 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arviointiperusteiden soveltamista koskevasta menettelytavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain 60 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella

säädetään tarkemmin lain 57–59 §:ssä tarkoitettujen todistusten sisällöstä ja todistusten liitteistä. Lain 57–59 §:ssä tarkoitettuja todistuksia ovat tutkintotodistus, todistus tutkinnon osan suorittamisesta, todistus opiskelijan osaamisesta, todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta, todistus suoritetusta valmentavan koulutuksen osasta sekä todistus muuhun ammatilliseen koulutukseen, tutkintokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen osallistumisesta.

Lain 70 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin oppisopimuksessa sovittavista asioista. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin myös koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä sopimuksessa sovittavista asioista. Lain 71 §:n 5 momentin mukaan koulutusopimuksessa sovittavista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 73 §:n 1 momentin mukaan koulutuskorvauksen määräytymisestä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 81 §:ssä säädetään opiskeluoikeuden peruuttamisesta. Pykälän 4 momentin mukaan tutkinnoista, joihin mainittua pykälää sovelletaan, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Lain 119 ja 120 §:ssä säädetään uusista työelämätoimikunnista. Lain 119 §:n 3 momentin mukaan työelämätoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 120 §:n 4 momentin mukaan myös työelämätoimikuntien tehtävistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 123 §:ssä säädetään tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja koulutuksesta tiedottamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja annettavasta koulutuksesta ja koulutukseen hakeutumisesta on tietoa yleisesti saatavilla. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan tiedotettavista asioista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 Nykytila

Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen

Voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen ja niiden osien mitoituksen peruste on osaamispiste, ja ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkinnon laajuudeksi yli 180 osaamispistettä, jos ammatialaa koskeva sääntely sitä edellyttää. Tutkinnon osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon tai valmentavan koulutuksen ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin.

Lain 12 b §:ssä säädetään ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava ammatillinen perustutkinto sisältää ammatillisia tutkinnon osia, yhteisiä tutkinnon osia ja vapaasti valittavia tutkinnon osia. Tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaan sisältyy vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa. Yhteiset tut-

kinnon osat ovat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen. Lain 12 b §:n 3 momentin valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkinnon muodostumisesta erityyppisistä tutkinnon osista sekä yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja niihin kuuluvista osa-alueista.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesti näyttötutkintona suoritettu ammatillinen perustutkinto muodostuu pelkästään pakollisista ja valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista. Siihen ei sisälly yhteisiä tutkinnon osia eikä vapaasti valittavia tutkinnon osia. Näyttötutkintojen laajuutta ei myöskään mitoiteta millään tavoin. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettujen perustutkintojen osaamispisteitä ei näin ollen käytetä näyttötutkintona suoritetuissa tutkinnoissa, vaikka ammatillisten tutkinnon osien osalta ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien perustutkintojen ja näyttötutkintona suoritettavien perustutkintojen tutkinnon osat ovat ammattitaitovaatimuksiltaan tutkinnon perusteissa täysin samat.

Voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksen, jäljempänä *muodostumisasetuksen*, 1 §:n 1 momentin mukaan ammatilliseen perustutkintoon sisältyy ammatillisia tutkinnon osia 135 osaamispistettä. Opetushallitus voi tutkinnon perusteissa kuitenkin määrätä, että edellä mainituista tutkinnon osista enintään 15 osaamispistettä osoitetaan vapaasti valittaviin tutkinnon osiin edellyttäen, että tutkinnossa saavutetaan ammatillisen perustutkinnon määritelmän mukaiset tavoitteet. Pykälän 2 momentin säännöksen mukaan, jos ammatillisen perustutkinnon laajuudeksi on säädetty yli 180 osaamis-pistettä, tutkinnon osat ovat 180 osaamispisteen laajuuden ylittävältä osin ammatillisia tutkinnon osia.

Muodostumisasetuksen 2 §:n mukaan ammatilliseen perustutkintoon sisältyy yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä.

Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen laajuus on 11 osaamispistettä ja siihen kuuluvat osa-alueet ovat äidinkieli, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet. Matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen laajuus on 9 osaamispistettä ja siihen kuuluvat osa-alueet ovat matematiikka, fysiikka ja kemia ja tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen.

Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen laajuus on 8 osaamispistettä ja siihen kuuluvat osa-alueet ovat yhteiskuntataidot, työelämätaidot, yrittäjäyys ja yritystoiminta sekä työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto.

Sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen laajuus on 7 osaamispistettä ja siihen kuuluvat osa-alueet ovat kulttuurien tuntemus, taide ja kulttuuri, etiikka, psykologia, ympäristöosaaminen sekä jokin tai jotkin aiemmin mainittujen tutkinnon osien osa-alueista.

Muodostumisasetuksen 3 §:n mukaan viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osien tulee sisältää pakollisia osaamistavoitteita kaikilta kyseiseen tutkinnon osaan kuuluvilta osa-alueilta sekä valinnaisia osaamistavoitteita vähintään yhdeltä osa-alueelta. Sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan tulee

sisältää osaamistavoitteita vähintään yhdeltä siihen kuuluvalta osa-alueelta. Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla tutkinnon perusteissa määrättyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä muita valinnaisia osaamistavoitteita. Valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden osaamistavoitteita. Jos osaamistavoitteita on mukautettu jonkin osa-alueen laajuuden osalta erityisopetuksen perusteella tai käyttämällä erityisiä opiskelujärjestelyjä, tutkinnon osaan tulee sisällyttää osaamistavoitteita sen laajuutta vastaavasti muilta tutkinnon osaan kuuluvilta osa-alueilta.

Vapaasti valittavista tutkinnon osista säädetään muodostumisasetuksen 5 §:ssä, jonka mukaan ammatilliseen perustutkintoon sisältyy vapaasti valittavia tutkinnon osia 10 osaamispistettä. Vapaasti valittavien tutkinnon osien tulee tukea tutkinnon ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita. Ne voivat olla ammatillisia tutkinnon osia, paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, yhteisten tutkinnon osien osa-alueita tai lukio-opintoja, jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja tai työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia.

Muodostumisasetuksen 6 §:n mukaan opiskelija voi sisällyttää tutkintoonsa yli 135 osaamispistettä ammatillisia tutkinnon osia tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, jos se on tarpeellista työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten taikka opiskelijan ammattitaidon syventämisen kannalta.

Opetushallitus määrää ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 13 §:n nojalla tutkinnon perusteet kullekin tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolle. Ammatillisen perustutkinnon perusteissa määrätään tutkintonimikkeet, tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista sekä tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden laajuus osaamispisteinä siltä osin, kuin näistä ei ole säädetty laissa tai sen nojalla sekä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä osaamisen arviointi.

Opetushallitus on määrännyt voimassa olevissa ammatillisten perustutkintojen tutkinnon perusteissa yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden pakollisuuden ja valinnaisuuden niin, että viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen ja yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osissa on kussakin 3 osaamispistettä valinnaisia osaamistavoitteita, jotka voivat olla muodostumisasetuksen 3 §:n 2 momentin mukaisesti tutkinnon perusteissa määritellyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä osaamistavoitteita tai opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista. Loput tutkinnon perusteissa määritellyt edellä mainittujen yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamistavoitteet ovat opiskelijoille pakollisia. Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osassa pakollisia osaamistavoitteita on 8 osaamispistettä, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen tutkinnon osassa 6 osaamispistettä ja yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osassa 5 osaamispistettä. Kun sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan osa-alueet ja osaamistavoitteet ovat kaikki muodostumisasetuksen mukaisesti valinnaisia, yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteista 19 on kaikille opiskelijoille pakollisia ja 16 valinnaisia. Valinnaisuus on sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tut-

kinnon osaa lukuun ottamatta sidottu kyseiseen tutkinnon osaan, eli valinnan mahdollisuuksia on vain kyseisen tutkinnon osan sisällä.

Lisäksi Opetushallitus on voimassa olevissa tutkinnon perusteissa mahdollistanut hyvin laajan valinnaisuuden ammatillisissa tutkinnon osissa. Lähes kaikissa ammatillisissa perus-tutkinnoissa on mahdollistettu tutkinnon perusteissa se, että ammatillisista tutkinnon osista voidaan osoittaa 15 osaamispistettä vapaasti valittaviin tutkinnon osiin. Tällä tavoin on luotu pohja opiskelijan laajoille valinnan mahdollisuuksille ja osaamisen suuntaamiselle kunkin opiskelijan tavoitteiden ja alueen tai alan muuttuvien työelämän tarpeiden mukaisesti. Näin on voitu turvata myös ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon ja mahdollisesti koko lukion oppimäärän suorittaminen yhtä aikaa. Lisäksi on voitu varmistaa se, että korkeakouluopintoihin selkeästi tähtäävät opiskelijat ovat voineet vahvistaa jatko-opintovalmiuksiaan ammatillisten opintojen aikana.

Valmentavien koulutusten muodostuminen

Voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 12 c §:n mukaan valmentavat koulutukset sisältävät koulutuksen osia. Valmentavaan koulutukseen kuuluvista koulutuksen osista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tarkempaa säätelyä ei ole nähty tarpeelliseksi. Lain 13 b pykälän mukaan Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet valmentaville koulutuksille. Koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen osien pakollisuus ja valinnaisuus sekä laajuus osaamispisteinä siltä osin kuin näistä ei säädetä 12 c §:n nojalla. Lisäksi koulutuksen perusteissa määrätään koulutuksen osien osaamistavoitteet ja osaamisen arviointi.

Opetushallitus on määrännyt valmentavien koulutusten perusteet siten, että 60 osaamispisteen laajuisessa *ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa* on yksi kaikille pakollinen, 10 osaamispisteen laajuinen koulutuksen osa Ammatilliseen koulutukseen orientoituminen ja työelämän perusvalmiuksien hankkiminen. Koulutukseen kuuluu lisäksi viisi valinnaista koulutuksen osaa, joiden osaamistavoitteissa ja osaamispisteissä on liikkumavaraa siten, että niistä voidaan suorittaa yhteensä 50 osaamispistettä henkilökohtaisten opiskelusuunnitelman mukaisesti. Valinnaiset koulutuksen osat ja niiden vaihteluvälit ovat Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen (10–30 osaamispistettä), Työssäoppimiseen ja oppisopimuskoulutukseen valmentautuminen (10–20 osaamispistettä), Arjen taitojen ja hyvinvoinnin vahvistaminen (10–20 osaamispistettä), ammatillisen perustutkinnon osat tai osa-alueet (0–10 osaamispistettä) sekä vapaasti valittavat koulutuksen osat (0–5 osaamispistettä).

Toisessa valmentavassa koulutuksessa eli 60 osaamispisteen laajuisessa *työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa* ei ole pakollista koulutuksen osaa, vaan koulutus sisältää neljä valinnaista koulutuksen osaa, joiden osaamistavoitteissa ja osaamispisteissä on liikkumavaraa henkilökohtaisen tarpeen ja opiskelusuunnitelman mukaisesti. Koulutuksen osat ovat Toimintakyvyn vahvistaminen (15–25 osaamispistettä), Opiskeluvalmiuksien vahvistaminen (10–15 osaamispistettä), Työelämään valmentautuminen (15–20 osaamispistettä) sekä valinnaiset koulutuksen osat (0–20 osaamispistettä).

Järjestämisluvan hakeminen ja järjestämisluvan myöntämisen tarkemmat edellytykset

Nykyisin ammatillista peruskoulutusta ja ammatillista lisäkoulutusta ohjataan erillisillä koulutuksen järjestämisluvilla, joista säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetuissa laeissa. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 8 §:n ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 4 §:n mukaan järjestämislupa voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yksityiselle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle. Koulutusta voidaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä järjestää myös valtion oppilaitoksessa. Koulutuksen järjestämisluvan hakemisesta tai hakemiseen liittyvistä menettelyistä ei ole tarkempia säännöksiä.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 9 §:n ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 5 §:n mukaan järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Koulutuksen tarpeellisuutta arvioitaessa on otettu huomioon myös muun laissa tarkoitetun koulutuksen tarjonta alalla ja alueella.

Henkilökohtaistaminen

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan opiskelijan tai tutkinnon suorittajan yksilöllinen opintopolku suunnitellaan hieman eri tavoin sen mukaan, suorittaako hän tutkintoa ammatillisena peruskoulutuksena vai näyttötutkintona ja onko hän oppisopimusopiskelija tai erityistä tukea saava opiskelija. Myös asiakirjat, joihin suunnitelmat kirjataan, ovat erilaisia ja niistä kustakin säädetään erikseen. Ammatillista perustutkintoa ammatillisena peruskoulutuksena suorittavalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, näyttötutkintoa suorittavalle laaditaan henkilökohtaistamista koskeva asiakirja, oppisopimusopiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskeluohjelma ja erityistä tukea saavalle puolestaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

Opiskelijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta (HOPS) säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 29 a §:ssä. Mainitun pykälän mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia yhdessä ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon opiskelevan opiskelijan kanssa opiskelijan yksilöllisiin tavoitteisiin ja valintoihin perustuva henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jota päivitetään opiskelun aikana. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan kaikki opiskelun kannalta keskeiset seikat. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa on tarkoituksena määritellä muun muassa opiskelijan yksilölliset valinnat, opintojen suorittamistavat ja ajoitus, opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä työssäoppimisen paikat ja ammattiosaamisen näytöt. Asiakirjan sisällöstä ei kuitenkaan ole tarkempia säännöksiä.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 a §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta. Jos henkilö ei ole osallistunut näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, henkilökohtaistamisesta vastaa näyttö-

tutkinnon järjestäjä. Säännös koskee näyttötutkintoina suoritettavia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.

Lain 8 a §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin henkilökohtaistamisessa noudatettavista menettelytavoista. Valtuussäännöksen nojalla on annettu valtioneuvoston asetus ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyvästä henkilökohtaistamisesta, jäljempänä *henkilökohtaistamisasetus*. Henkilökohtaistamisasetuksen 7 §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä laatii yhdessä tutkinnon suorittajan kanssa henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan, johon kootaan hakeutumiseen, tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen ja tutkinnon suorittamiseen liittyvät tiedot. Mainitun pykälän 2 momentissa on säädetty henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan vähimmäissisällöstä. Henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan merkitään ainakin seuraavat tiedot: tutkinnon suorittajan nimi, suoritettava tutkinto ja noudatettavat tutkinnon perusteet, mahdollinen osaamisala ja tutkinnon osat, tutkinnon suorittajan aiemmin hankkima ja osoittama osaaminen, tiedot niistä tutkinnon osista, jotka on ilmoitettu tutkintotoimikunnalle niiden liittämiseksi tutkintosuoritukseen, tiedot niistä tutkinnon osista, joiden tunnustamista koskeva esitys on tehty tutkintotoimikunnalle osaamisen tunnustamista varten, valmistavan koulutuksen ja muun tarvittavan ammattitaidon hankkimisen tarve sekä muut johtopäätökset, tarvittava ohjaus ja tuki, mahdollisesti tarvittavat opiskeluvalmiuksia parantavat opinnot, näyttötutkinnon järjestäjä, tutkintotilaisuuksien ajankohdat, paikat ja sisältö, arvioijat tutkinnonosittain sekä mahdollisen erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet tutkintotilaisuuksien järjestyksessä.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 1 - 9 kohdan tulee olla kirjattuna henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan hakeutumisen henkilökohtaistamisen päättyessä. Pykälän 4 momentin mukaan jos tutkinnon suorittaja osallistuu valmistavaan koulutukseen tai muuhun tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen, henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan merkitään edellä tarkoitettujen tietojen lisäksi ainakin seuraavat tiedot: tarvittavan ammattitaidon hankkimisen tavoitteet, sisällöt ja tavat sekä mahdollisen erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet valmistavan koulutuksen ja muun tarvittavan ammattitaidon hankkimisen aikana.

Koulutuksen järjestäjä merkitsee henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja tutkintotilaisuuksien järjestämispaikkojen vastuuhenkilöiden antamat henkilökohtaistamista koskevat olennaiset tiedot. Edellä tarkoitetut tiedot voidaan oppisopimuskoulutuksessa merkitä ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen opiskeluohjelmaan. Jos tiedot merkitään henkilökohtaiseen opiskeluohjelmaan, toimii henkilökohtainen opiskeluohjelma henkilökohtaistamista koskevana asiakirjana.

Henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan voidaan tarpeen mukaan merkitä myös muita kuin henkilökohtaistamisasetuksen 7 §:ssä säädettyjä tietoja.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 17 §:ssä säädetään oppisopimuskoulutuksesta. Oppisopimuksen sisällöstä ja työnantajalle maksettavasta korvauksesta säädetään tarkemmin asetuksella. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 2 momentin mukaan oppisopimukseen tulee liittää opiskeli-

jan henkilökohtainen opiskeluohjelma, josta ilmenevät suoritettava tutkinto, noudatettava tutkinnon peruste sekä tutkinnon laajuus tai muun kuin tutkintotavoitteisen koulutuksen tavoitteet, keskeiset työtehtävät, koulutukseen sisältyvä tietopuolinen opetus, tietopuolisten opintojen ajoittuminen koulutusajalle, vastuulliset kouluttajat sekä muut opintojen järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat.

Opiskeluohjelmassa on otettava huomioon ja luettava hyväksi opiskelijan aikaisempi koulutus ja työkokemus. Opiskeluohjelman laativat yhdessä opiskelija, työnantaja ja koulutuksen järjestäjä siten, että se on liitettävissä oppisopimukseen sopimusta hyväksyttäessä.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 20 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan opetuksen järjestämisestä erityisopetuksena. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opiskelijalle henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, jota päivitetään tarvittaessa. Suunnitelman laadinnasta ja sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 8 §:ssä säädetään niistä tiedoista, jotka erityis-opetusta saavan opiskelijan henkilökohtaisesta opetuksen järjestämistä koskevasta suunnitelmasta tulee ilmetä.

Näyttötutkinnoissa osana henkilökohtaistamista selvitetään tutkinnon suorittajan aiemmin hankittu osaaminen. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 a §:n 2 ja 3 momentissa säädetään osaamisen tunnustamisesta. Henkilökohtaistamisasetuksen 1 §:n velvoittamana koulutuksen järjestäjä selvittää hakeutujan aiemmin hankkiman ja osoittaman osaamisen hakeutujan esittämien asiakirjojen ja muun hakeutujan antamaan selvitykseen perusteella ja arvioi yhdessä hakeutujan kanssa hänelle soveltuvan tutkinnon. Tämän perusteella koulutuksen järjestäjä arvioi, miltä osin dokumenttien pohjalta voidaan tehdä esitys osaamisen tunnustamiseksi, miltä osin henkilö voidaan ohjata suoraan tutkintotilaisuuteen ja miltä osin hänet ohjataan tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen. Lain 8 a §:n 2 momentin mukaan jos tutkinnon suorittajan aikaisemmin suorittamat tutkinnot tai niiden osat vastaavat suoritettavan tutkinnon perusteissa määriteltyä osaamista, noudatetaan osaamisen tunnustamisessa, mitä arvioinnista ja arvioinnin oikaisemisesta säädetään. Jos henkilöllä on osaamisen tunnustamiseen riittäviä dokumentteja, kuten todistus tutkinnon osan suorittamisesta, kolmikantainen arvioijaryhmä tekee esityksen osaamisen tunnustamisesta tutkinnon osittain tutkinto-toimikunnalle.

Lain 8 a §:n 3 momentin mukaan jos henkilöllä on muuta kuin 2 momentissa tarkoitettua, tutkinnon perusteissa määriteltyä osaamista, koulutuksen tai näyttötutkinnon järjestäjä ohjaa hänet suoraan tutkintotilaisuuteen. Jos aiemmin hankittu osaaminen ei riitä tutkintotilaisuuteen osallistumiseen, koulutuksen tai näyttötutkinnon järjestäjä ohjaa hänet puuttuvan ammattitaidon osalta tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen.

Myös ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoilla on ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 30 §:n nojalla oikeus saada tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammatti-taitovaatimuksia tai osaamistavoitteita vastaava aikaisemmin hankittu osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Aikaisimmin hankittu osaaminen voi olla aiemmin muussa oppilaitoksessa, työelämässä tai muutoin hankittua osaamista eli epävirallista tai arkioppimista. Osaamisen tunnustamisella voidaan saada suoritetuksi tutkin-

non tai koulutuksen osia kokonaan tai osittain. Toisin kuin näyttötutkintojärjestelmässä, aiemmin hankittu osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan vain opiskelijan hakemuksesta. Hakemuksen yhteydessä opiskelijan tulee esittää osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edellyttämä selvitys. Koulutuksen järjestäjän päättää opetussuunnitelmassaan tarkemmista osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menettelytavoista.

Osaamisen arviointi ja todistukset

Voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 §:n 3 momentin mukaan osaamisen arvioinnin perusteella annetaan tutkinnon osien, ammattiosaamisen näyttöjen, yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden ja valmentavan koulutuksen osien arvosanat. Momenttiin sisältyy valtuussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään osaamisen arviointiasteikosta.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun asetuksen 10 §:n 1 momentin mukaan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osien, ammattiosamaisen näyttöjen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa kii-tettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1). Pykälä 2 momentin mukaan edellä todetusta poiketen vapaasti valittavissa tutkinnon osissa, jotka ovat jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja tai työ-kokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia, osaaminen voidaan koulutuksen jär-jestäjän päätöksellä arvioida asteikolla hyväksytty/hylätty. Lisäksi ammatillisen perus-tutkinnon valinnaisiin ammatillisiin tutkinnon osiin tai vapaasti valittaviin tutkinnon osiin sisältyvä ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon tutkinnon osa arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Ammatilliseen peruskoulutuksen valmentavan koulutuksen osien osaaminen arvioi-daan asteikolla hyväksytty/hylätty. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulu-tuksen osat arvioidaan sanallisesti. Jos valmentavaan koulutukseen sisältyy ammatilli-sen perustutkinnon tutkinnon perusteiden mukaisia ammatillisen tutkinnon osia tai yh-teisten tutkinnon osien osa-alueita, sovelletaan arviointiasteikkoa 1–3.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 a §:ssä säädetään tutkinnon suori-tajan osaamisen arvioinnista. Pykälän 2 momentissa olevan valtuussäännöksen mu-kaan tutkinnon suorittajan osaamisen arviointiasteikosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen 7 §:n mukaan am-matillisissa perustutkinnoissa hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa kii-tettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1). Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa osaa-minen arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Näyttötutkintoon valmistavaa koulu-tusta tai muuta ammatillista lisäkoulutusta ei arvioida osaamisen arviointiasteikolla.

Opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla on tällä hetkellä sekä ammatillisesta peruskou-lutuksesta annetun lain 25 c §:n 1 momentin että ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 c §:n 1 momentin nojalla oikeus saada tieto arviointiperusteiden sovel-tamisesta osaamisensa arviointiin. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 momenttiin sisältyy lisäksi valtuus säätää menettelytavasta valtioneuvoston ase-tuksella. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun asetuksen 11 a §:n mukaan opis-kelijalle on varattava tilaisuus tutustua kirjalliseen tai muutoin tallennettuun osaa-minen arvioinnin perusteena olevaan aineistoon.

Todistuksia koskevaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 e §:ään sisältyy valtuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin ammatillisen peruskoulutuksen todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Lisäksi Opetushallituksella on valtuus määrätä todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n mukaan tutkintotodistus sisältää päättötodistuksen ja näyttötodistuksen. Todistus suoritetuista tutkinnon osista puolestaan sisältää todistuksen tutkinnon osista, jotka opiskelija on suorittanut, ja todistuksen ammattiosaamisen näytöistä, jotka opiskelija on suorittanut. Päättötodistus ja todistus tutkinnon osista, jotka opiskelija on suorittanut, sisältää suoritettujen tutkinnon osat ja niiden arvosanat. Nämä todistukset allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä. Näyttötodistus ja todistus ammattiosaamisen näytöistä, jotka opiskelija on suorittanut, sisältää suoritettujen ammattiosaamisen näytöt ja niiden arvosanat. Nämä todistukset allekirjoittaa ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavan toimielimen puheenjohtaja.

Todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta sisältää asetuksen 13 §:n 5 momentin mukaan suoritettujen koulutuksen osat sekä niiden arvosanat. Todistuksen allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä. Jos valmentavaan koulutukseen sisältyy ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteiden mukaisia ammatillisia tutkinnon osia, annetaan näistä tutkinnon osista lisäksi todistus ammattiosaamisen näytöistä.

Todistus opiskelijan osaamisesta sisältää asetuksen 13 §:n 6 momentin mukaan sanallisen kuvauksen opiskelijan osaamisesta niissä tutkinnon osissa, joissa opiskelija ei lain 19 a §:ssä tarkoitetun mukauttamisen tai 21 §:ssä tarkoitettujen erityisten opiskelijajärjestelyjen käyttämisen vuoksi ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita. Todistuksen allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun asetuksen 13 a §:n mukaan todistuksiin tulee liittää ote opintosuoritusrekisteristä tai muu vastaava selvitys, josta ilmenevät opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien osa-alueet ja niiden osaamisen arviointi sekä muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet. Opiskelijan pyynnöstä koulutuksen järjestäjän tulee antaa kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite, joka sisältää tiedot opiskelijan suorittaman tutkinnon tuottamasta osaamisesta sekä tutkinnon tasosta ja asemasta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista tulee liittää selvitys ammattialaa koskevaan sääntelyyn perustuvasta ammattipätevyydestä, joka opiskelijalla on suoritettujen tutkinnon osien perusteella.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 b §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin lain 7 a ja 9 a §:ssä tarkoitettujen todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Opetushallitus määrää tarkemmin todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen 6 §:n mukaan tutkintotodistus ja todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältävät suoritettut tutkinnon osat ja niiden arvosanat. Todistukset allekirjoittaa tutkintotoimikunnan ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja. Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä tutkinnosta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus tutkinnon suorittamisesta. Asetuksen 6 a §:n mukaan todistus valmistavaan koulutukseen ja muuhun koulutukseen osallistumisesta sisältää tiedot koulutuksen sisällöstä ja koulutuksen kestosta. Todistuksen allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä.

Työpaikalla järjestettävä koulutus

Voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 16 §:ssä säädetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta. Pykälän mukaan koulutuksen järjestäjä sopii kirjallisesti työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta työnantajan kanssa. Pykälään sisältyvän valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sopimuksella sovittavista asioista. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä sopimuksessa sovitaan osapuolten tehtävistä, opiskelijan ohjauksen, oppimisen ja osaamisen arvioinnin sekä osaamisen arviointiin sisältyvien ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisestä, työnantajalle mahdollisesti maksettavista korvauksista ja muista tarpeellisista koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämiseen liittyvistä seikoista. Lisäksi sovitaan työpaikalla järjestettävän koulutuksen kestosta ja ajankohdasta sekä työpaikalla hankittavasta osaamisesta tutkinnon perusteiden mukaisesti. Pykälässä säädetyistä asioista sovitaan tarvittaessa kunkin opiskelijan osalta erikseen.

Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta voidaan voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain mukaan toteuttaa lain 16 a §:n mukaisena työssäoppimisena tai 17 §:n mukaisena oppisopimuskoulutuksena.

Oppisopimuksen sisällöstä ja työnantajalle maksettavasta korvauksesta säädetään tarkemmin asetuksella. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n mukaan oppisopimuksesta tulee käydä ilmi sopimuksen voimassaoloaika, koeajan pituus, tutkinto, joka oppisopimuskoulutuksena suoritetaan tai johon oppisopimuskoulutus valmistaa sekä opiskelijan palkkauksen perusteet. Oppisopimukseen tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen opiskeluohjelma, jota on kuvattu tarkemmin henkilökohtaistamisen yhteydessä.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 4 momentin mukaan oppisopimuskoulutuksessa työnantajalle maksetaan työpaikalla tapahtuvan koulutuksen järjestämistä varten korvausta sen mukaan mitä koulutuksesta arvioidaan työnantajalle aiheutuvan kustannuksia. Kustannuksia arvioitaessa otetaan huomioon koulutusala, suoritettava tutkinto sekä opiskelijan kokemus ja opintojen vaihe. Koulutuksen järjestäjä ja työnantaja sopivat korvauksesta kunkin oppisopimuksen osalta ennen sopimuksen hyväksymistä ottaen huomioon, mitä asianomainen ministeriö ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 46 §:n nojalla määrää. Lain 46 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään korvauksista, joita koulutuksen järjestäjät maksavat työnantajille työpaikalla käytännön työtehtävien yh-

teydessä järjestettävästä koulutuksesta. Korvauksista ei ole säädetty ministeriön asetuksella.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 32 §:ssä säädetään opiskeluoikeuden peruuttamisesta silloin, kun opintoihin tai ammatissa toimimiseen sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:ään sisältyvän viittaussäännöksen nojalla pykälää sovelletaan myös ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettussa koulutuksessa. Mainitun pykälän 4 momentin mukaan opinnoista, joihin tätä pykälää sovelletaan, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:ssä säädetään niistä ammatillisista perustutkinnoista, joihin johtaviin opintoihin opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 32 §:ää sovelletaan.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen 8 §:ssä puolestaan säädetään niistä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista, joihin johtaviin opintoihin opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n 9 kohtaa sovelletaan.

Lakisääteiset toimielimet

Nykyisin koulutuksen järjestäjän tulee ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 a §:n mukaisesti asettaa toimielin tai useampia toimielimiä ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelua ja toteuttamista varten.

Voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 §:n mukaan työnantajat, työntekijöitä, opettajia ja itsenäisiä ammatinharjoittajia edustavien kolmikan taisten tutkintotoimikuntien tehtävänä on sopia näyttötutkintojen järjestämisestä, varmistaa näyttötutkintojen järjestämisen laatua, kehittää näyttötutkintojärjestelmää ja näyttötutkintoja, antaa 7 a §:n mukaisesti todistukset suoritetuista näyttötutkinnoista ja tutkinnon osista ja käsitellä 15 c §:ssä tarkoitettut tutkinnon suorittajan osaamisen arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

Opetushallitus päättää tutkintotoimikuntien toimialoista ja -alueista ja asettaa toimikunnat enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin toimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta ja tehtävistä.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä säädetään tutkintotoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta. Tutkintotoimikunnan jäsenten enemmistön tulee olla työnantajien, työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien edustajia. Työnantajien ja työntekijöiden edustajia tulee olla yhtä monta. Jos tutkintotoimikunnan jäsen eroaa kesken toimikauden, hänen tilalleen nimitään uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Tutkintotoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tutkintotoimikunnan toimikaudeksi. Tut-

kintotoimikunta kokoontuu puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta. Tutkintotoimikunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut. Henkilövalinta ratkaistaan äänten mennessä tasan arvalla.

Koulutuksesta tiedottaminen

Voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 14 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijoille ja opiskelijoiksi pyrkiville tietoa järjestettävästä koulutuksesta. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee lain 14 §:n 1 momentin mukaan laatia ja hyväksyä Opetushallituksen vahvistamien tutkinnon perusteiden tai valmentavan koulutuksen perusteiden mukainen opetussuunnitelma, jossa päätehtään järjestettävästä koulutuksesta. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa koulutusta varten. Pykälän 3 momentissa on valtuus säätää tarkemmin opetussuunnitelmassa päätettävistä asioista valtioneuvoston asetuksella.

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee päättää opetussuunnitelmassaan ainakin seuraavista järjestettävää koulutusta koskevista asioista: 1) koulutuksen toteuttamistavat, 2) työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävän koulutuksen toteuttaminen, 3) opiskelijan yksilölliset valinnan mahdollisuudet sekä tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa, 4) opinto-ohjauksen toteuttaminen ja opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinta, 5) erityisopetuksen toteuttaminen ja henkilökohtaisen opiskelun järjestämistä koskevan suunnitelman laadinta, 6) opiskelijan arvioinnin yleiset periaatteet ja 7) aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menettelytavat. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee päättää opetussuunnitelmassaan tutkintokohtaisesti ja valmentavan koulutuksen osalta: 1) tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien tarjonnasta, 2) tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien suorittamisjärjestyksestä, 3) koulutuksen toteuttamistavoista ja -ajoista sekä oppimisympäristöistä ja 4) ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun suunnitelman mukaisesta opiskelijan osaamisen arvioinnista.

Myös voimassa olevassa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa säädetään koulutuksesta tiedottamisesta. Lain 13 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että koulutusta ja koulutukseen hakeutumista koskevaa tietoa on yleisesti saatavilla. Koulutuksesta tiedottamisesta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Tarkempia säännöksiä ei ole annettu.

4 Asetusehdotuksen valmistelu ja lausunnot

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Asetuksen valmistelun yhteydessä on pyydetty lausunnot ...

5 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018 eli samaan aikaan kuin laki ammatillisesta koulutuksesta (/).

6 Pykäläkohtaiset perustelut

1 luku. Ammatillisen perustutkinnon ja valmentavien koulutusten muodostuminen

1 §. Ammatilliset tutkinnon osat

Pykälässä säädettäisiin ammatilliseen perustutkintoon sisältyvien ammatillisten tutkinnon osien laajuudesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan ammatilliseen perustutkintoon sisältyisi ammatillisia tutkinnon osia 145 osaamispistettä. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan ammatillisessa tutkinnossa tai tutkinnon mahdollisissa osaamisaloissa on vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa. Opetushallitus määrää kunkin tutkinnon ammatilliset tutkinnon osat sekä niiden pakollisuuden ja valinnaisuuden tutkinnon perusteissa. Pakollisten ja valinnaisten tutkinnon osien lukumäärä ja painoarvo vaihtelee tutkinnoittain työelämän osaamistarpeiden mukaisesti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan ammatillisiin perustutkintoihin voimassa olevan lainsäädännön mukaan sisältyvistä vapaasti valittavista tutkinnon osista erillisinä tutkinnon osina luovutaan ja vastaava valinnaisuus sisällytetään ammatillisiin tutkinnon osiin. Ammatillisten perustutkintojen ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvät valinnaiset tutkinnon osat voivat edelleen olla, siten kuin tutkinnon perusteissa määrätään, myös yhteisiä tutkinnon osia, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja tai korkeakouluopintoja, vaikka ne eivät olekaan sisällöltään ammatillisia. Tällä tavoin mahdollistetaan muun muassa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon suorittaminen yhtä aikaa tai nopeutettaisiin siirtymistä jatko-opintoihin korkea-asteelle. Ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvät valinnaiset tutkinnon osat voisivat nykytilaa vastaavasti olla myös muiden ammatillisten tutkintojen osia, paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, ammatillista kehittymistä tukevia opintoja tai työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia.

Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvien tutkinnon osien avulla koulutuksen järjestäjät voisivat vastata nopeasti työelämän alueellisiin ja paikallisiin osaamistarpeisiin ja tukea myös opiskelijoiden työllistymistä lähialueelle. Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvat tutkinnon osat eivät kuitenkaan voisi olla yhden yrityksen koulutustarpeisiin suunnattuja, vaan niiden tulee vastata laajemmin alueellisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin. Jos koulutuksen järjestäjä tarjoaa paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, sen tulisi määritellä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, osaamispisteet ja osaamisen arviointi sekä tiedottaa

näistä tutkinnon osista ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 123 §:n nojalla, jotta opiskelijalla olisi tiedossaan yksilölliset valinnan mahdollisuudet.

Pykälän 1 momentissa olisi säännös, jonka mukaan Opetushallitus voisi tutkinnon perusteissa kuitenkin määrätä, että edellä mainituista tutkinnon osista vähintään 10 osaamispistettä ja enintään 25 osaamispistettä voisi olla yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja. Tällöin tutkintoon voisi sisältyä ammatillisia tutkinnon osia esimerkiksi 120 osaamispistettä, lukio-opintoja 25 osaamispistettä ja yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä. Säännös mahdollistaisi nykyisiä vapaasti valittavia tutkinnon osia vastaavasti esimerkiksi vähintään 10 osaamispisteen laajuiset lukio-opinnot, minkä lisäksi säännös myös mahdollistaisi nykytilaa vastaavasti tätä laajempien lukio-opintojen suorittamisen samaan aikaan ammatillisen perustutkinnon kanssa. Säännöksen tavoitteena on yksilöllisesti mahdollistaa jatko-opintoihin tähtäävän opiskelijan perustaitojen ja yleissivistävän osaamisen syventäminen tai laajentaminen liittämällä tutkintoon jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja. Säännös ei kuitenkaan edellyttäisi, että opiskelijan tulisi aina sisällyttää tutkintoonsa vähintään 10 ja enintään 25 osaamispistettä yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja, vaan opiskelija voisi halutessaan sisällyttää tutkintoonsa myös pelkästään ammatillisia tutkinnon osia 145 osaamispistettä.

Voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun asetuksen mukaan ammatilliseen perustutkintoon sisältyy vapaasti valittavia tutkinnon osia 10 osaamispistettä, minkä lisäksi Opetushallitus voi tutkinnon perusteissa määrätä, että ammatillisista tutkinnon osista enintään 15 osaamispistettä osoitetaan vapaasti valittaviin tutkinnon osiin edellyttäen, että tutkinnossa saavutetaan voimassa olevassa ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/1998) määritellyt tavoitteet.

Nykytilaa vastaavasti osaamispisteiden siirron edellytyksenä olisi, että tutkinnossa voitaisiin ammatillisten tutkinnon osien osuuden vähentymisestä huolimatta saavuttaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa määritellyt tavoitteet. Lain 5 §:n 2 momentin mukaan ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä työelämän toimintakokonaisuuteen liittyvällä osa-alueella. Opetushallitus arvioisi tutkinnon perusteita yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän edustajien, koulutuksen järjestäjien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa valmistellessaan kunkin tutkinnon perusteiden osalta erikseen, kuinka paljon osaamispisteitä ammatillisista tutkinnon osista on ammattitaitovaatimusten saavuttamisen kannalta mahdollista osoittaa yhteisten tutkinnon osien osa-alueisiin, lukio-opintoihin tai muihin jatko-opintovalmiuksia tukeviin opintoihin.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 10 §:n 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää ammatillisen perustutkinnon, tai poiketen siitä, mitä lain 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetään, osaamisalan laajuudeksi yli 180 osaamispistettä, jos ammattialaan koskeva sääntely sitä edellyttää. Ehdotetun pykälän 2 momentissa olisi nykytilaa vastaavasti tällaisten tutkintojen ammatillisten tutkinnon osien laajuutta koskeva säännös. Ehdotetun säännöksen mukaan jos ammatillisen perustutkinnon laajuudeksi on säädetty yli 180 osaamispistettä, tutkinnon osat olisivat 180 osaamispisteen laajuuden ylittävältä osin ammatillisia tutkinnon osia. Jos

tutkinnon laajuudeksi olisi säädetty esimerkiksi 210 osaamispistettä, tutkintoon sisältyisi tällöin ammatillisia tutkinnon osia 175 osaamispistettä. Yhteisten tutkinnon osien laajuus olisi sama kuin 180 osaamispisteen laajuudessa tutkinnossa. Säännös vastaisi voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 2 momenttia.

2 §. Yhteisten tutkinnon osien laajuus ja osa-alueet

Pykälässä säädettäisiin ammatilliseen perustutkintoon sisältyvien yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueista. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan ammatilliseen perustutkintoon sisältyy yhteisiä tutkinnon osia, jotka ovat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen ja yhteiskunta- ja työelämäosaaminen. Nykytilaan verrattuna yhteisiä tutkinnon osia on neljän sijasta kolme. Lain 13 §:n 3 momentin mukaan yhteisten tutkinnon osien laajuudesta osaamispisteinä sekä yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvista osa-alueista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti, että ammatilliseen perustutkintoon sisältyisi yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä. Pykälän 2–4 momentissa säädettäisiin kunkin yhteisen tutkinnon osan laajuudesta osaamispisteinä sekä kuhunkin tutkinnon osaan kuuluvista osa-alueista. Osa-alueiden laajuuksista osaamispisteinä säädettäisiin nykytilaa vastaavasti Opetushallituksen määäämissä tutkinnon perusteissa.

Pykälän 2 momentin mukaan viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osan laajuus olisi vähintään 11 osaamispistettä. Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osan osa-alueet olisivat viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä (ruotsi), viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä (A-kieli), toiminta digitaalisessa ympäristössä sekä ja taide ja luova ilmaisu.

Pykälän 3 momentin mukaan matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen tutkinnon osan laajuus olisi vähintään 6 osaamispistettä. Matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen tutkinnon osan osa-alueet olisivat matematiikka ja matematiikan soveltaminen sekä fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen.

Pykälän 4 momentin mukaan yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osan laajuus olisi vähintään 9 osaamispistettä. Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osan osa-alueet olisivat yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen, työelämässä toimiminen, opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet, yrittäjäyys ja yrittäjämäinen toiminta, työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Ehdotetut yhteisten tutkinnon osien osa-alueet vastaisivat pääosin voimassa olevan muodostumisasetuksen mukaisia osa-alueita, mutta osa-alueiden nimet muutettaisiin tarvittaessa oppiaineen nimistä osaamisperusteisemmiksi nimiksi. Esimerkiksi aiemman äidinkieli-nimisen osa-alueen nimi olisi viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä ja aiemman fysiikka ja kemia -osa-alueen nimi olisi fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen.

Aiemman erillisen sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan osa-alueet on sisällytetty jäljelle jäävään kolmeen tutkinnon osaan. Sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan kulttuurien tuntemus - sijoittuisi osaksi viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaa sekä toisaalta osaksi yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osaa näiden tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteina. Taide ja kulttuuri -osa-alue sijoittuisi viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaan uudella nimellä taide ja luova ilmaisu. Etiikka- ja psykologia-osa-alueet sisältyisivät yhteiskunta- ja työelämäosaamisen osa-alueisiin osaamistavoitteina. Ympäristöosaamisen osa-alue puolestaan sijoittuisi yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osaan uudella nimellä kestävän kehityksen edistäminen sekä osin myös osaksi ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia.

Edellä kuvattujen muutosten lisäksi aiempi tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen -osa-alue siirtyisi matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen tutkinnon osasta osaksi viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaa uudella nimellä toiminta digitaalisessa ympäristössä, jonne se työelämän osaamistarpeiden ja niistä johdettujen osaamistavoitteiden näkökulmasta luontevimmin kuuluu. Toimintaa digitaalisessa ympäristössä sisältyy myös ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukseen. Yhteiskunta- ja työelämäosaamisen tutkinnon osaan lisättäisiin uutena osa-alueena opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet. Uusi osa-alue olisi tarpeen, jotta opiskelijoilla olisi riittävästi valmiuksia suunnitella yhdessä opettajien ja opinto-ohjaajien kanssa omaa opintopolkuaan jo opintojen aikana niin, että se tukisi heidän urasuunnitelmiaan.

3 §. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden pakollisuus ja valinnaisuus

Pykälässä säädettäisiin pääosin nykytilaa vastaavasti yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden pakollisuudesta ja valinnaisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osien tulisi sisältää pakollisia osaamistavoitteita kaikilta kyseiseen tutkinnon osaan kuuluvilta osa-alueilta ehdotetussa 2 §:ssä säädetyn tutkinnon osan vähimmäislaajuuden verran. Opetushallitus määräisi nykytilaa vastaavasti tutkinnon perusteissa osa-alueiden pakolliset osaamistavoitteet ja niiden laajuuden osaamispisteinä. Pakolliset osaamistavoitteet olisivat kaikille ammatillisille perustutkinnoille yhteisiä. Näin kaikilla ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla olisi jatkossakin alasta ja tutkinnosta riippumatta kaikilla toimialoilla tarvittavaa yhteistä osaamista.

Pakollisia osaamistavoitteita olisi nykyisen 19 osaamispisteen sijaan 26 osaamispistettä, sillä esimerkiksi taide ja luova ilmaisu -osa-alue olisi voimassa olevasta muodostumisasetuksesta poiketen kaikille pakollinen, samoin osa aiemmin kokonaan valinnaisten etiikan, psykologian ja ympäristöosaamisen osa-alueiden osaamistavoitteista. Pakollisten osaamistavoitteiden määrän lisääminen on tarpeen, sillä perustaitojen ja elinikäisen oppimisen valmiuksien merkitys työelämässä on korostunut merkittävästi viime vuosina. Osalla työttömistä työllistymisen esteenä ovat nimenomaan puutteelliset perustaidot, vaikka ammattitaito on muutoin ajan tasalla. Yhteisten tutkinnon osien pakollisten osa-alueiden lisääminen vahvistaisi myös ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden tosiasiallisia jatko-opintovalmiuksia yhdenmukaisella tavalla ja edistäisi

si osaltaan ammatillisen tutkinnon suorittaneiden päästyä korkeakouluihin ja korkeakouluopintojen loppuun suorittamista.

Pakollisten osaamistavoitteiden lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin sisältyisi valinnaisia osaamistavoitteita. Pykälän 1 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan yhteisiin tutkinnon osiin tulisi sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen vähimmäislaajuus täyttyy. Valinnaisia osaamistavoitteita olisi nykyisen 16 osaamispisteen sijaan 9 osaamispistettä, mutta toisaalta valinnaisuus ei olisi enää sidottu tiettyyn yhteiseen tutkinnon osaan. Opetushallitus määräisi nykytilaa vastaavasti tutkinnon perusteissa kullekin osa-alueelle valinnaisia osaamistavoitteita sekä niiden laajuuden osaamispisteinä. Opiskelija voisi painottaa valitsemansa yhden tai useamman yhteisen tutkinnon osan ja tutkinnon osa-alueen tai osa-alueiden osaamistavoitteita yksilöllisesti eri tavoin sen mukaan, mitkä osa-alueet ja osaamistavoitteet tukevat parhaiten hänen tavoitteitaan ja urasuunnitelmiaan. Opiskelijan olisi sisällytettävä tutkintoonsa valinnaisia osaamistavoitteita kuitenkin aina siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen vähimmäislaajuus täyttyy.

Nykyisin viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen tutkinnon osien tulee sisältää pakollisia osaamistavoitteita kaikilta kyseiseen tutkinnon osaan kuuluvilta osa-alueilta sekä valinnaisia osaamistavoitteita vähintään yhdeltä osa-alueelta. Lisäksi nykyisin sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan tulee sisältää osaamistavoitteita vähintään yhdeltä siihen kuuluvalta osa-alueelta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti yhteisiin tutkinnon osiin sisältyvistä valinnaisista osaamistavoitteista. Säännös vastaisi voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 2 momenttia. Opetushallitus määräisi jatkossakin tutkinnon perusteissa kullekin osa-alueelle valinnaisia osaamistavoitteita, joista tutkinnon osiin sisältyvä valinnainen osaaminen voisi muodostua. Tutkinnon perusteissa määriteltyjen valinnaisten osaamistavoitteiden lisäksi koulutuksen järjestäjä voisi nykytilaa vastaavasti tarjota myös muita päättämäänsä valinnaisia osaamistavoitteita, joista tutkinnon osiin sisältyvä valinnainen osaaminen voisi muodostua. Lisäksi tutkinnon osiin sisällytettävä valinnainen osaaminen voisi muodostua opiskelijan aikaisemmin hankkimasta osaamista, joka tukee tutkinnon osan ja sen osa-alueiden osaamistavoitteita. Tällä tarkoitettaisiin selkeästä aikaisemmin hankittua osaamista, joka ei suoraan vastaa tutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osan ja sen osa-alueiden osaamistavoitteita, mutta joka kuitenkin tukee näitä osaamistavoitteita. Tällaista osaamista voisi olla esimerkiksi lukio-opinnoissa hankittu osaaminen. Mahdollisuus sisällyttää koulutuksen järjestäjän päättämää osaamistavoitteita ja opiskelijan aiemmin hankkimaa tutkinnon perusteiden tavoitteita tukevaa, mutta ei niitä suoraan vastaavaa osaamista osaksi yhteisten tutkinnon osa-alueita tukisi etenkin työelämässä jo olleiden aikuisten aiemman hankkiman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista osaksi yhteisiä tutkinnon osia.

Jos koulutuksen järjestäjä tarjoaa muita kuin tutkinnon perusteissa määriteltyjä valinnaisia osaamistavoitteita, sen tulee määritellä osaamistavoitteiden laajuus osaamispisteinä ja osaamisen arviointi sekä tiedottaa valinnaisista osaamistavoitteista ammatilli-

sesta koulutuksesta annetun lain 123 §:n nojalla, jotta opiskelijalla olisi tiedossaan yksilölliset valinnan mahdollisuudet.

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä, joten tutkinnon suorittamiseksi opiskelijalla tulee olla osaamista 180 osaamispisteen verran. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 66 §:n mukaan ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämää osaamista, jos tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia, tai poikkeaminen on perusteltua opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvistä syistä. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tällaista tilannetta koskevaa säännöstä. Ehdotetun 3 momentin mukaan opiskelijan tutkinnon osaan tulisi tällöin sisällyttää osaamista muilta kyseisen yhteisen tutkinnon osan osa-alueilta siten, että tutkinnon osan laajuus osaamispisteinä täyttyy.

4 §. *Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alueen suorittaminen ja opetus*

Pykälässä säädettäisiin ehdotetussa 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaan kuuluvan viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alueen suorittamisesta ja opetuksesta. Säännös vastaisi soveltuvin osin voimassa olevan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:ää, jossa säädetään äidinkielen opetuksesta. Viestintä- ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue korvaisi jatkossa viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osaan kuuluvan äidinkielen osa-alueen.

Ehdotetun säännöksen mukaan viestintä ja vuorovaikutusta äidinkielellä -osa-alue suoritettaisiin ja sitä opetettaisiin siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetuskielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voitaisiin tutkinnon suorittajan valinnan mukaan suorittaa ja sitä voitaisiin opettaa myös romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä.

5 §. *Valmentavien koulutusten muodostuminen*

Pykälässä säädettäisiin ammatilliseen koulutuksen valmentavan koulutuksen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen muodostumisesta. Voimassaolevalla valtioneuvoston asetuksella ei ole säädetty tarkemmin valmentavien koulutusten muodostumisesta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 14 §:n mukaan valmentavat koulutukset muodostuvat koulutuksen osista.

Ehdotetun säännöksen mukaan ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus muodostuisivat valinnaisista koulutuksen osista. Nykyisin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen on sisältynyt yksi pakollinen koulutuksen osa, joka on sisällöltään ohjauksellinen ja tähtää opiskelijalle soveltuvaan ja hänen urasuunnitelmiaan tukevaan tutkintokoulutukseen hakeutumiseen ja koulutuksessa menestymiseen. Jatkossa ohjauksellinen elementti sisältyisi henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan, joten erillistä pakollista koulutuksen osaa tätä tarkoitusta varten ei ammatilliseen koulutukseen val-

mentavassa koulutuksessa enää tarvittaisi. Lisäksi ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen hakeutuvien opiskelijoiden joukko laajenee ja monimuotoistuu, koska koulutus tulee mahdolliseksi muillekin kuin juuri perusopetuksen päättäneille ja ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen tähtääville. Laajempi opiskelijaryhmä tarvitsee aiempaa yksilöllisempiä opintopolkuja päästäkseen tutkintokoulutukseen. Tätä tukisi mahdollisimman laaja valinnaisuus ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen perusteissa.

2 luku. **Henkilökohtaistaminen**

6 §. *Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittävät tiedot*

Pykälässä säädettäisiin opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittävistä tiedoista. Henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 44 §:ssä, jonka mukaan koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatii ja päivittää koulutuksen järjestäjä yhdessä opiskelijan kanssa. Nykyisin henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan merkittävistä tiedoista säädetään ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyvästä henkilökohtaistamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2015) 7 §:ssä. Oppisopimukseen liitettävästä opiskelijan henkilökohtaisesta opiskeluohjelmasta puolestaan säädetään nykyisin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka aina on merkittävä henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan siitä ilmenevät suunnitelmaan merkittävät vähimmäistiedot. Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan voitaisiin tarvittaessa merkitä myös muita tietoja. Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittävät tiedot voivat tarkentua tai muuttua tutkinnon suorittamisen tai koulutuksen aikana. Suunnitelma on tarkoitus pitää ajantasaisena, joten sitä on päivitettävä tarvittaessa. Päivittäminen tapahtuu samojen periaatteiden mukaan kuin suunnitelman laatiminenkin.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua tutkintokoulutuksen ja muun tarvittavan ammattitaidon hankkimisen tarvetta kartoitettaessa selvitetään opiskelijan puuttuva osaaminen ottaen huomioon momentin 2–4 kohdassa tarkoitetut tiedot. Kun opiskelijan puuttuva osaaminen on selvitetty, henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitellaan, millä tavalla, missä ja milloin tarvittava osaaminen hankitaan. Samalla henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa kartoitetaan opiskelijan mahdollinen tarve momentin 7–9 kohdassa tarkoitettuihin ohjaukseen ja tukeen, erityiseen tukeen sekä opiskeluvalmiuksia tukeviin opintoihin. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 48 §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen, jos opiskelijalla ei ole osaamisen osoittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella opiskelijan tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet sekä tarvittaessa lain 63 §:ssä tarkoitetut opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot, 64 §:ssä tarkoitettu erityinen tuki ja osaamisen

arvioinnin mukauttaminen sekä 66 §:ssä tarkoitettu ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeaminen.

Momentin 7 kohdan mukainen ohjaus ja tuki on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat opinnoissaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 61 §:ssä tarkoitettua ohjausta laajempaa ohjausta, mutta jotka eivät kuitenkaan ole oikeutettuja erityiseen tukeen. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi silloin, kun maahanmuuttajataustainen tai vieraskielinen opiskelija tarvitsee yksilöllisempää ohjausta tai kielellistä tukea hankkiakseen osaamista työpaikalla.

Momentin 8 kohdan mukaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin opiskelijalle mahdollisesti tarjottavan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen sisältö. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyjä. Erityistä tukea saavan opiskelijan erityisen tuen tarpeet vaihtelevat. Siten erityisen tuen tarve on määriteltävä jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti, ja tavoitteiden saavuttamista on tuettava yksilöllisesti suunnitellun ja ohjatun oppimisprosessin avulla. Lain 67 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee kirjata henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen sisältö, osaamisen arvioinnin mukauttaminen sekä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen.

Momentin 9 kohdan mukaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin opiskelijalle tarvittaessa järjestettävät ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitetut opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot. Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen tarkoituksena on, että opiskelija hankkii sellaista yksilöllisiin tarpeisiinsa perustuvaa osaamista, joka antaa hänelle edellytykset osallistua tutkintokoulutukseen ja osoittaa osaamisensa näytössä tai muulla tavoin. Opintoihin voi sisältyä esimerkiksi kielikoulutusta silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen tutkintoon liittyvässä suomen- tai ruotsinkielen sanastossa tai ammattiin liittyvissä kielen käytön tavoissa, joita voisivat olla esimerkiksi ammatille tyypilliset tavat esittää tai tuottaa kirjallista aineistoa.

Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin momentin 10 kohdan mukaan näyttöjen ajankohdat ja sisällöt sekä näyttöympäristöt. Lisäksi suunnitelmaan merkittäisiin näytön järjestäjä, jos se on joku muu koulutuksen järjestäjä kuin henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laativa koulutuksen järjestäjä. Näytön voi järjestää muu koulutuksen järjestäjä silloin, jos koulutus on hankittu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitetun koulutuksen hankinnan kautta toiselta koulutuksen järjestäjältä. Näyttöjen sisältöjen osalta henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitellaan, mitä osaamista on tarkoitus osoittaa ja minkälaisissa työtilanteissa tai työprosesseissa se osoitetaan. Näyttöympäristöillä tarkoitetaan niitä työpaikkoja tai perustellusta syystä muita paikkoja tai esimerkiksi

virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita, joissa ammatillinen osaaminen osoitetaan käytännön työtehtäviä tekemällä.

Momentin 11 kodan mukaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja vastaavat tiedot myös muusta osaamisen osoittamisesta, kuten valmentavien koulutusten tai yhteisten tutkinnon osien osaamisen osoittamisesta, jos yhteisten tutkinnon osien tai niiden osa-alueiden osaamista ei osoiteta ammatillisten tutkinnon osien yhteydessä. Yksilöllisen osaamisen arvioinnin osalta suunnitelmaan merkitään yksilöllisen arviointiasteikon mukainen osaamisen arviointi.

Momentin 13 kohdassa tarkoitettussa urasuunnitelmassa suunniteltaisiin toimenpiteet, joilla edistettäisiin opiskelijan työllistymistä tai jatko-opintoihin sijoittumista välittömästi tutkinnon tai koulutuksen suorittamisen jälkeen.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettut tiedot merkittäisiin aina opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan. Jos opiskelija osallistuu tutkintokoulutukseen tai muuhun tarvittavan osaamisen hankkimiseen 1 momentin 6 kohdan perusteella kirjatun tarpeen mukaisesti, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi ainakin tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkimisen tavoitteet, sisällöt, opetus ja muut osaamisen hankkimisen tavat ja ajoittuminen sekä 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkimisen aikana.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka merkitään henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi silloin, jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena. Mikäli tutkintokoulutuksessa olevan opiskelija hankkisi henkilökohtaistamisen yhteydessä todettua osaamista omalla työpaikalla ilman, että siitä on erikseen sovittu koulutuksen järjestäjän ja opiskelijan työnantajan kanssa, kirjattaisiin se henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaisesti. Siten muussa kuin oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvassa työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ei sovellettaisi pykälän 3 momentissa säädettyä.

Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin oppisopimuskoulutuksessa tai koulutusopimukseen perustuvassa koulutuksessa olevan opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja ja koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai perustellusta syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Tarkoitus on, että suunnitelmaan merkittäisiin koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja, jolla olisi kokonaiskäsitys opiskelijan opinnoista ja niiden etenemisestä. Jos opiskelija ehdotetun pykälän 1 momentin 6 kohdan perusteella suorittaa esimerkiksi useammista tutkinnoista tutkinnon osia, voitaisiin tällöin nimetä myös useampia opettajia tai koulutuksen järjestäjän edustajia suoritettavien tutkinnon osien mukaisesti. Perusteltu syy muun koulutuksen järjestäjän edustajan nimeämiseen olisi esimerkiksi silloin, jos oppisopimuskoulutus järjestetään kokonaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä ilman, että sitä täydennettäisiin muissa koulutuksen järjestäjän op-

pimisympäristöissä tapahtuvalla osaamisen hankkimisella. Tällöin olisi tarkoituksenmukaista, että myös muu kuin opettaja voi toimia koulutuksen järjestäjän kontaktihenkilönä järjestettävän oppisopimuskoulutuksen osalta.

Momentin 2 kohdan mukaan oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkittäisiin 1 kohdassa tarkoitetun työpaikkaohjaajan ja opettajan tai muun koulutuksen järjestäjän edustajan lisäksi oppisopimuskoulutusta hankkineen koulutuksen järjestäjän edustaja, jos tutkinto on järjestetty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitetun oppisopimuskoulutuksen perusteella. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestämisluvassa voidaan määrätä oikeudesta järjestää lain 30 §:ssä tarkoitetun koulutuksen hankinnan kautta oppisopimuskoulutuksena kaikkia lain 6 §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja sekä lain 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua ammatillista osaamista syventävää tai täydentävää koulutusta. Myös koulutusta hankkivalla koulutuksen järjestäjällä tulee olla henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa nimetty edustaja, koska kyseinen koulutuksen järjestäjä vastaa viime kädessä hankkimastaan koulutuksesta sekä henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentin 1–7 kohdassa tarkoitettujen tietojen tulee olla kirjattuna henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan suunnitelmaa hyväksyessä, sillä mainituissa kohdissa tarkoitetut tiedot muodostavat perustan sille, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon tai tutkinnon osan taikka osallistua valmentavaan koulutukseen hänen tavoitteitaan parhaiten tukevalla tavalla. Jo suunnitelmaan hyväksyessä tarvitaan tiedot siitä, mitkä ovat opiskelijan tavoitteet, mitä osaamista opiskelijalta puuttuu ja onko opiskelijalla tarvetta tavanomaista laajemmalle oppimisen ohjaukselle ja tuelle, jotta opiskelijan opintopolku voitaisiin käynnistää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti, ja tarve osaamisen hankkimiselle voitaisiin todentaa. Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimukseen tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, tulisi henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa olla suunnitelmaa hyväksyessä merkittynä lisäksi 1 momentin 10 kohdassa sekä 3 momentissa tarkoitetut tiedot. Nämä tiedot ovat tarpeen suunnitelmaa hyväksyessä, jotta oppisopimus tai koulutussopimus voidaan tehdä.

Muiden pykälässä säädettyjen tietojen osalta henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa voidaan täydentää myöhemmin koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen edetessä.

7 §. Tutkintokoulutuksen opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen

Pykälässä säädettäisiin tutkintokoulutuksen opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta. Osaamisen tunnustamisen perusteella arvioitaisiin, miltä osin opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella voidaan ehdottaa hänen jo osoittamansa osaaminen tunnustettavaksi tai miltä osin opiskelija voitaisiin hänen jo saavuttamansa osaamisen perusteella ohjata suoraan hänelle soveltuvan tutkinnon, sen osan tai osien osoittamiseen, eli näyttöön tai yhteisten tutkinnon osien tai niiden osa-alueiden osalta osoittamaan osaamisensa muulla tavoin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa tutkinnon suorittajalla on suoritettuna tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita taikka lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja, jotka voitaisiin sisällyttää osaksi suoritettavaa tutkintoa. Tutkinnon osa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alue sekä lukio-opinnot, korkeakouluopinnot tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimat ja todentamat opinnot sisällytettäisiin osaksi suoritettavaa tutkintoa silloin, kun ne ovat suoritettu voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisesti. Lisäksi edellytettäisiin, että suoritettavana olevan tutkinnon muodostumissäännöt mahdollistaisivat tutkinnon osan tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueen taikka edellä mainittujen opintojen sisällyttämisen tutkintoon. Valinnaisten tutkinnon osien osalta edellytettäisiin edellisten lisäksi, että henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovitaan kyseisen tutkinnon osan sisältävän tutkintokoulutuksen opiskelijan tutkintoon. Näissä tilanteissa koulutuksen järjestäjä tunnustaisi suoritettua tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen tai lukio-opinnot, korkeakouluopinnot tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimat ja todentamat opinnot suoraan osaksi suoritettavaa tutkintoa. Momentissa tarkoitetuissa tilanteissa voitaisiin tunnustaa ainoastaan kokonaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin osaamisen tunnustamisesta tilanteesta, jossa opiskelijalla on aiemmin suoritettuja tutkintoja, tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita taikka niitä sisällöllisesti vastaavia lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja, jotka eivät kuitenkaan ole voimassa olevien ammatillisten tutkintojen perusteiden mukaisia ja joita ei näin ollen voida 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sisällyttää suoraan osaksi tutkintoa. Tällöin koulutuksen järjestäjä toimittaisi opiskelijan toimittamat asiakirjat ja muut selvitykset osaamisen arvioijille sen arvioimiseksi, vastaavatko aiemmin suoritettut tutkinnot, tutkinnon osat tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueet taikka niitä sisällöllisesti vastaavat lukio-opinnot, korkeakouluopinnot tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimat ja todentamat opinnot parhaillaan suoritettavana olevan tutkinnon perusteita ja mitä tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita asiakirjojen ja selvitysten perusteella on mahdollista tunnustaa osaksi suoritettavaa tutkintoa. Samalla arvioijat varmistaisivat asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella opiskelijan osaamisen ajantasaisuuden. Arvioinnin perusteella arvioijat päättäisivät, miltä osin todennettu osaaminen soveltuu tunnustettavaksi vastaamaan suoritettavana olevan tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Lähtökohtaisesti suoraan asiakirjojen perusteella tunnustettaisiin vain kokonaisia tutkinnon osia. Jos arvioijat kuitenkin päätyisivät siihen, että opiskelijan aiemmin hankkima arvioitu ja todennettu osaaminen vastaa vain osaa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista tai yhteisten tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteista, osaaminen tunnustettaisiin ehdotetussa 3 momentissa säädetyllä tavalla osoittamalla osaaminen siltä osin, kun sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

Opiskelijalla voi olla myös muuta kuin ehdotetussa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua tavoitteena olevaan tutkintoon liittyvää aiempaa osaamista. Tällainen aiempi osaaminen voi perustua esimerkiksi työkokemukseen, harrastuneisuuteen tai koulutukseen, jossa ei ole suoritettu tutkintoja tai niiden osia. Jos henkilökohtaistamisen yhteydessä todettaisiin, että opiskelijalla on riittävästi sellaista aiempaa osaamista, jonka perusteella hän voi saada suoritetuksi tutkinnon osan tai osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-

alueita, koulutuksen järjestäjä ohjaisi opiskelijan näiltä osin suoraan osoittamaan osaamisensa näytössä tai yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osalta muulla tavoin. Osaaminen osoitettaisiin vain siltä osin, kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Tutkintokoulutuksen opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista ja sen tunnistamista ja tunnustamista koskevat tiedot ja suunnitelmat kirjattaisiin henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan.

3 luku. Osaamisen arviointi ja todistukset

8 §. Tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointiasteikko

Pykälässä säädettäisiin tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointiasteikosta. Osaamisen arvioinnista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 53 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan osaamisen arviointiasteikosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 1 momentin mukaan ammatillisen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden hyväksytty osaaminen arviointiasteikossa käyttäen asteikkoa 1–5 nykyisen kolmiportaisen arviointiasteikon kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1) sijasta. Tarkoitus on muuttaa arviointiasteikko niin, että arvosanat 1 ja 2 olisivat tyydyttäviä, arvosanat 3 ja 4 hyviä ja arvosana 5 kiitettävä. Arviointiasteikko muutettaisiin viisiportaiseksi, jotta ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden arvosanat olisivat nykyistä erottelevampia ja opiskelijoiden näkökulmasta siten myös oikeudenmukaisempia. Nykyistä erottelevampi arviointiasteikko mahdollistaisi sen, että korkeakoulut voisivat hyödyntää ammatillisen perustutkinnon tutkintotodistuksia nykyistä paremmin opiskelijavalinnoissa ja ammatillisen koulutuksen oppimistuloksia voitaisiin analysoida nykyistä tarkemmalla tasolla myös kansallisissa oppimistulosten arvioinneissa. Lisäksi viisiportainen arviointiasteikko motivoisi opiskelijoita tavoittelemaan parempaa osaamista ja korkeimpia arvosanoja.

Ammatillisen perustutkinnon yhteiset tutkinnon osat arvioitaisiin jatkossa asteikolla hyväksytty/hylätty. Nykyisin yhteiset tutkinnon osat on myös arvioitu kolmiportaisella asteikolla. Yhteisestä tutkinnon osasta saisi arvosanan hyväksytty, kun kaikki sen suorittamiseksi edellytetyt osa-alueet on hyväksytysti suoritettu. Hyväksytty/hylätty-arviointiasteikon käyttö vähentäisi koulutuksen järjestäjien ja opettajien työmäärää nykyisestä, kun yhteisille tutkinnon osille ei tarvitsisi antaa erikseen osa-alueiden arvosanojen perusteella muodostettua yhteistä arvosanaa. Yhteisen tutkinnon osan arvosanalla ei ole sellaisenaan kovinkaan suurta informaatioarvoa, sillä se kokoaa samaan arvosanaan esimerkiksi äidinkielen, toisen kotimaisen kielen, vieraiden kielten, digitaalisessa ympäristössä toimimisen sekä taiteen ja luovan ilmaisun arvosanat. Korkeakouluvalintojen ja työnhakutilanteiden näkökulmasta informatiivisempi on yhteisten tutkinnon osan osa-alueen arvosana, joka annetaan asteikolla 1 – 5 ja joka on nähtävissä tutkintotodistuksen pakollisena liitteenä olevasta opintorekisteriotteesta tai vastaavasta selvityksestä ja jatkossa myös KOSKI-palvelusta.

Jos osaamisen arviointia on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:n 2 momentin mukaisesti mukautettu, tutkinnon suorittajan osaaminen arvioitaisiin lisäksi

sanallisesti. Nykytilaa vastaavasti tieto opiskelijan yksilöllisestä osaamisen arvioinnista olisi merkittävä tutkinnon suorittajalle annettavaan todistukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti, että ehdotetussa 1 momentissa säädetyistä poiketen ammatillisen perustutkinnon valinnaisiin ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvä ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon tutkinnon osa arvioitaisiin asteikolla hyväksytty/hylätty.

Pykälän 3 momentin mukaan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa tutkinnon osien osaaminen arvioitaisiin asteikolla hyväksytty/hylätty. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa tutkinnon osien osaaminen arvioitaisiin asteikolla hyväksytty/hylätty myös silloin, kun valinnaisena tutkinnon osana on ammatillisen perustutkinnon osa. Säännös vastaisi voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n 2 momenttia.

9 §. Valmentavan koulutuksen opiskelijan osaamisen arviointiasteikko

Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 10 §:n 4 momenttia vastaavasti osaamisen arviointiasteikosta valmentavan koulutuksen osalta. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa koulutuksen osien osaaminen arvioitaisiin asteikolla hyväksytty/hylätty. Kuitenkin jos valmentavaan koulutukseen sisältyy ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, sovellettaisiin kuitenkin ehdotetussa 8 §:n 1 momentissa säädettyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti, että työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa osaaminen arvioitaisiin sanallisesti.

10 §. Arviointiaineiston säilyttäminen

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 55 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa ammatillisesta peruskoulutuksesta annettua valtioneuvoston asetuksen 11 a §:ää vastaavasti arviointiaineiston säilyttämisestä. Ehdotetun säännöksen mukaan tutkintokoulutuksen tai valmentavan koulutuksen opiskelijalle olisi varattava tilaisuus tutustua kirjalliseen tai muutoin tallennettuun osaamisen arvioinnin perusteella syntyneeseen arviointiaineistoon. Arviointiaineisto olisi säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan arvosanan antamisesta.

11 §. Todistusten sisältö

Pykälässä säädettäisiin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettujen tutkintotodistuksen, suoritetuista tutkinnon osista annettavan todistuksen, opiskelijan osaamisesta annettavan todistuksen, suoritetusta koulutuksesta annettavan todistuksen ja suoritetuista koulutuksen osista annettavan todistuksen sekä muuhun ammatilliseen koulutukseen, tutkintokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen osallistumisesta annettavan todistuksen sisällöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettu tutkintotodistus ja todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältäisivät suoritettut tutkinnon osat sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat sekä tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanojen osaamispisteillä painotetun keskiarvon. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 1 momenttia. Sen mukaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 7 a §:ssä tarkoitettu tutkintotodistus ja todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältävät suoritettut tutkinnon osat ja niiden arvosanat. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n mukainen tutkintotodistuksen osana oleva näyttötodistus sekä suoritetuista tutkinnon osista annettavaan todistukseen sisältyvä todistus ammattiosaamisen näytöistä, jotka opiskelija on suorittanut, jäisivät pois. Tutkintotodistus ja todistus suoritetuista tutkinnon osista olisivat siis yksiosaisia, vaikka niihin voisi sisältyä pakollisia liitteitä.

Pykälän 1 momentin mukaan todistuksesta tulisi lisäksi ilmetä tutkinnon sijoittuminen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksen tasolle tutkintojen ja muiden osaamis-kokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitteen mukaisesti. Asetuksen liitteen mukaan ammatilliset perustutkinnot ja ammattitutkinnot sijoittuvat viitekehyksen tasolle 4 ja erikoisammattitutkinnot tasolle 5. Opiskelijan suorittaman ammatillisen tutkinnon sijoittumisen viitekehyksen tasolle olisi tarkoituksenmukaista ilmetä nimenomaan tutkintotodistuksesta tai todistuksesta suoritetuista tutkinnon osista, jotta merkintä olisi kaikissa ammatillisissa tutkinnoissa yhdenmukaisesti opiskelijalle aina annettavassa asiakirjassa. Merkintä olisi mahdollista tehdä myös todistuksen pakollisiin liitteisiin, esimerkiksi kansainväliseen käyttöön tarkoitettuun liitteeseen kuten korkeakouluissa, mutta ammatti- ja erikoisammattitutkintojen todistuksiin ei sisälly pakollisia liitteitä.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu todistus opiskelijan osaamisesta sisältäisi sanallisen kuvauksen opiskelijan osaamisesta niissä tutkinnon osissa, joissa opiskelija ei lain 64 §:n 2 momentissa tarkoitetun osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai 66 §:ssä tarkoitetun poikkeamisen vuoksi ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Säännös vastaisi voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n 6 momenttia.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 58 §:ssä säädetään valmentavan koulutuksen suorittamisesta annettavasta todistuksesta. Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 58 §:ssä tarkoitettu todistus suoritetusta koulutuksesta ja todistus suoritetuista koulutuksen osista sisältäisivät suoritettut valmentavan koulutuksen osat sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat.

Pykälän 4 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 59 §:ssä tarkoitettu todistus muuhun ammatilliseen koulutukseen, tutkintokoulutukseen tai valmentavaan koulutukseen osallistumisesta sisältäisi tiedot koulutuksen sisällöstä ja kestosta. Säännöksessä tarkoitettuna todistuksena voidaan käyttää myös otetta opintosuoritusrekisteristä, jos se sisältää ehdotetussa momentissa säädetyt tiedot koulutuksen sisällöstä ja kestosta.

Pykälässä säädettäisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 57 §:ssä tarkoitettuun ammatillisen perustutkinnon tai sen osan tai osien suorittamisesta annettavan todistuksen liitteistä. Pykälän 1 momentin mukaan ammatillisen perustutkinnon tai sen osan tai osien suorittamisesta annettavaan todistukseen tulisi liittää ote opintosuoritusrekisteristä tai muu vastaava selvitys, josta ilmenevät opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat ja muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet.

Pykälän 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi opiskelijan pyynnöstä antaa kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite, joka sisältäisi tiedot opiskelijan suorittaman tutkinnon tuottamasta osaamisesta sekä tutkinnon tasosta ja asemasta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Säännös vastaisi voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 a §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan todistukseen suoritetuista tutkinnon osista tulisi liittää selvitys ammattialaa koskevaan sääntelyyn perustuvasta opiskelijalla olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia. Voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 a §:n 3 momentin mukaan todistukseen suoritetuista tutkinnon osista tulee liittää selvitys ammattialaa koskevaan sääntelyyn perustuvasta ammattipätevyydestä, joka opiskelijalla on suoritettujen tutkinnon osien perusteella. Ehdotuksen mukainen tiukempi rajausta on tarpeen, koska jos ammattipätevyyttä ei ole määrätty tutkinnon perusteissa osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia, on tutkinnon perusteiden pohjalta vaikeaa tulkita, onko tutkinnon osan sisältö sellainen, joka antaa ammattipätevyyden. Tällaisen tulkinnan jättäminen koulutuksen järjestäjän tehtäväksi ei ole tarkoituksenmukaista, vaan työnantajan tulisi työnhakutilanteessa tehdä tulkinta aina asianomaisten ammattialaa koskevan lainsäädännön perusteella tarvittaessa asianomaista hallinnonala konsultoiden.

4 luku. **Työpaikalla järjestettävä koulutus**

13 §. *Oppisopimus*

Pykälässä säädettäisiin tiedoista, jotka tulee ilmetä oppisopimuksesta. Pykälän 1 momentin mukaan oppisopimuksesta tulee ilmetä nykytilaa vastaavasti sopimuksen voimassaoloaika, koeajan pituus sekä opiskelijan palkkauksen perusteet. Lisäksi oppisopimuksesta tulisi jatkossa ilmetä myös sovellettava työaika, jotta opiskelijan viikoittainen työaika olisi todennettavissa. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 70 §:n 1 momentin mukaan oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan viikoittaisen työajan tulee olla keskimäärin vähintään 25 tuntia, jotta oppisopimuskoulutuksen voidaan katsoa olevan pääosin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta. Nykyisin oppisopimuksesta tulee käydä ilmi myös tutkinto, joka oppisopimuskoulutuksena suoritetaan tai johon oppisopimuskoulutus valmistaa. Jatkossa suoritettava koulutus, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu muu ammatillinen koulutus sekä noudatettavat tutkinnon tai koulutuksen perusteet ilmenisivät oppisopimukseen liitettävästä opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelman osasta.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 70 §:n 2 momentissa tarkoitettusta oppisopimukseen liitettävästä opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelman osasta tulee ilmetä ehdotetun 6 §:n 1 momentin 1 ja 10 kohdassa sekä 6 §:n 3 momentin 1–3 ja 5 kohdassa tarkoitetut tiedot.

14 §. *Sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä*

Pykälässä säädettäisiin koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä oppisopimuskoulutuksen järjestämistä koskevassa sopimuksessa sovittavista asioista. Säännös korvaisi voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n, jossa säädetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta ja ammattiosaamisen näyttöjä koskevassa sopimuksessa sovittavista asioista. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä sopimuksessa sovittaisiin nykytilaa vastaavasti osapuolten tehtävistä, työnantajalle mahdollisesti maksettavasta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 73 §:n 1 momentissa tarkoitettua koulutuskorvauksesta sekä muista tarpeellisista oppisopimuskoulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista. Lisäksi sopimuksessa sovittaisiin jatkossa myös oppisopimuskoulutuksen aloitus- ja päättymispäivästä, jotta ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytymisen kannalta olisi selkeästi tiedossa oppisopimuskoulutuksen tarkat aloitus- ja päättymispäivät. Tiedot opiskelijan ohjauksesta ja näyttöjen järjestämisestä sekä tutkinnon perusteiden mukaisesti työpaikalla hankittava osaaminen ilmenisivät jatkossa oppisopimukseen liitettävästä henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman osasta, joten niistä ei erikseen tarvitsisi sopia koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä sopimuksessa.

15 §. *Koulutussopimus*

Pykälässä säädettäisiin koulutussopimuksessa sovittavista asioista. Pykälän 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän ja koulutussopimustyöpaikan edustajan välisessä koulutussopimuksessa sovittaisiin osapuolten tehtävistä, koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen aloitus- ja päättymispäivästä sekä muista tarpeellisista koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Pykälän 2 momentin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 71 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutussopimukseen liitettävästä opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelman osasta tulee ilmetä ehdotetun 6 §:n 1 momentin 1 ja 10 kohdassa sekä 6 §:n 3 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisen työssäoppimisen osalta koulutuksen järjestäjä on sopinut kirjallisesti työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta työnantajan kanssa. Sopimuksella sovittavista asioista on säädetty tarkemmin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:ssä.

16 §. *Koulutuskorvaus*

Pykälässä säädettäisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 73 §:n 1 momentissa tarkoitettua koulutuskorvauksen määräytymisestä. Lain 73 §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä maksaa oppisopimuskoulutuksessa työnantajalle koulutuskor-

vausta, jos työnantajalle arvioidaan aiheutuvan kustannuksia työpaikalla tapahtuvasta opiskelusta ja sen ohjaamisesta. Koulutuskorvausta ei tarvitsisi maksaa, jos osapuolet yhdessä katsoisivat, että se ei ole tarpeellista.

Ehdotetun säännöksen mukaan työnantajalle oppisopimuskoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia arvioitaessa otettaisiin huomioon tarvittava tutkinnon perusteissa edellytetty ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen taikka ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun muun ammatillisen koulutuksen edellyttämä osaamisen hankkiminen sekä opiskelijan osaaminen ja työkokemus ja opiskelijan tarvitsema ohjaus.

5 luku. **Erinäiset säännökset**

17 §. *Opiskeluoikeuden peruuttaminen*

Pykälässä säädettäisiin tutkinnoista, joihin opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 81 §:ää sovelletaan. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 16 §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 8 §:ssä säädettyä. Nykytilasta poiketen ehdotetussa pykälässä ei mainittaisi enää lennonjohdon perustutkintoa, linja-autonkuljettajan ammattitutkintoa, puutavaran autokuljetuksen ammattitutkintoa, yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkintoa eikä valmentajan erikoisammattitutkintoa, koska mainitut tutkinnot poistuvat ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta 31.12.2017 lukien.

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskevat ns. SORA-säännökset tulivat voimaan vuoden 2012 alussa. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 40 §:n mukaan hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön työtehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos lain 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 81 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä voi peruuttaa oikeuden suorittaa tutkinto sekä oikeuden osallistua tutkintokoulutukseen, kun koulutukseen tai ammatissa toimimiseen sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia. Opiskeluoikeus voidaan peruuttaa, jos 1) opiskelija on vaarantamalla toistuvasti tai vakavasti koulutuksessa toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan koulutukseen liittyvissä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä; 2) on ilmeistä, että opiskelija ei terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään täytä lain 40 §:n mukaisia opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä; tai 3) opiskelija on tutkintoa suorittamaan hakeutuessaan salannut sellaisen 41 §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen ottamisensa opiskelijaksi.

18 §. *Työelämätoimikuntien asettaminen, kokoonpano ja päätöksenteko*

Pykälässä säädettäisiin työelämätoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta. Säännös vastaisi soveltuvien osin voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:ää, jossa säädetään nykyisten tutkintotoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta. Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään työelämätoimikunnista, jotka korvaavat voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiset tutkintotoimikunnat.

Pykälän 1 momentin mukaan työelämätoimikunnan jäsenten enemmistön tulisi olla työnantajien, työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien edustajia. Työnantajien ja työntekijöiden edustajia tulisi olla yhtä monta. Jos työelämätoimikunnan jäsen eroaa kesken toimikauden, hänen tilalleen nimettäisiin uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Pykälän 2 momentin mukaan työelämätoimikunta valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikunnan toimikaudeksi vastaavalla tavalla kuin nykyinen tutkintotoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tutkintotoimikunnan toimikaudeksi. Jatkossa työelämätoimikunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulisi olla työnantajien, työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien edustajia. Tarkoituksena on korostaa työelämän roolia ammatillisen koulutuksen kehittämisessä ja laadun varmistamisessa nykyisiin tutkintotoimikuntiin verrattuna. Lisäksi ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 121 §:ssä tarkoitettu työelämätoimikuntien sihteeristö vastaisi työelämätoimikuntien sihteerin tehtävistä.

Pykälän 3 momentin mukaan työelämätoimikunta kokoontuisi puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta. Työelämätoimikunta olisi päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla. Asiat ratkaistaisiin yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan tulisi päätökseksi se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut. Henkilövalinta ratkaistaisiin äänten mennessä tasan arvalla. Säännös vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 3 momenttia.

19 §. Työelämätoimikuntien tehtävät

Työelämätoimikuntien tehtävistä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 120 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan työelämätoimikuntien tehtävän on 1) osallistua näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen ja toimittaa tiedot havaitsemistaan puutteista opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä pyynnöstä antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntoja koulutuksen järjestäjäkohtaisesti tutkinnoittain eriytyvistä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista; 2) osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa; ja 3) käsitellä lain 55 §:ssä tarkoitettua tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisupyynnöt. Lain 120 §:n 4 momentin mukaan työelämätoimikuntien tehtävistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin lain 120 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä. Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan työelämätoimikunnat osallistuisivat näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen seuraamalla ammatillisten tutkintojen järjestämistä valtakunnallisen palaute-, seuranta- ja arviointitiedon avulla. Lisäksi momentin 2 kohdan mukaan työelämätoimikunnat osallistuisivat näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen tekemällä tarvittaessa vierailukäyntejä näyttöympäristöihin. Näyttöympäristöillä tarkoitetaan niitä työpaikkoja tai perustellusta syystä muita paikkoja tai esimerkiksi virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita, joissa ammatillinen osaaminen osoitetaan käytännön työtehtäviä tekemällä. Sillä työelämätoimikunnalla, joka käsittelee tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointia koskevat oikaisupyynnöt yhteisten tutkinnon osien osalta, on oltava mahdollisuus vierailla seuraamassa yhteisten tutkinnon osien osaamisen osoittamista käytännössä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin työelämätoimikuntien tehtävistä lain 120 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien osalta. Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan työelämätoimikunnat osallistuisivat ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen ainakin tekemällä Opetushallitukselle aloitteita toimialansa tutkintorakenteen tai tutkintojen perusteiden kehittämiseksi. Momentin 2 kohdan mukaan työelämätoimikunnat osallistuisivat ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen myös antamalla lausunnon toimialansa tutkintoja koskevasta tutkintorakenteen muutosesityksestä ja tutkinnon perusteluonnoksesta.

Pykälän 3 momentin mukaan työelämätoimikunnat voisivat osallistua myös oman toimialansa tutkintojen perusteiden toimeenpanon seurantaan silloin, kun seuranta tehdään toimikunnan osaamis- ja toimialalla. Opetushallitus seuraa tutkinnon perusteiden toimeenpanoa määräajoin ja erityisesti tutkinnon perusteiden merkittävien muutosten yhteydessä oman työnsä kehittämiseksi ja tueksi. Seurannan tarkoituksena on saada tietoa tutkinnon perusteiden kehittämisen tueksi. Lisäksi tarkoituksena on saada tietoa siitä, miten tutkinnon perusteiden toimeenpano koulutuksen järjestäjien tasolla etenee. Näin Opetushallitus voi omassa ohjauksessaan ja kehittämishankkeissaan keskittyä niihin toimeenpanon osa-alueisiin, jotka ovat koulutuksen järjestäjille seurantatiedon perusteella hankalia. Kaikki ammatilliset tutkinnot eivät ole mukana tutkinnon perusteiden toimeenpanon seurannassa samaan aikaan. Tarkoitus on, että työelämätoimikunnat voisivat halutessaan osallistua myös tutkinnon perusteiden seurannan suunnitteluun, toteutukseen, tulosten analysointiin ja tarvittavien kehittämistoimenpiteiden määrittelyyn silloin, kun seuranta tehdään työelämätoimikunnan osaamis- ja toimialaan kuuluvissa tutkinnoissa.

20 §. Tiedotettavat asiat

Pykälässä säädettäisiin niistä asioista, joista koulutuksen järjestäjän tulisi tiedottaa. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 123 §:ssä säädetään tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja koulutuksesta tiedottamisesta. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että tutkinnon suorittamismahdollisuuksista ja annettavasta koulutuksesta ja koulutukseen hakeutumisesta on tietoa yleisesti saatavilla. Pykälässä säädetty ei kuitenkaan koske henkilöstökoulutusta. Lain

123 §:n 2 momentin mukaan tiedotettavista asioista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotetun pykälän mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi tiedottaa ainakin tutkintojen ja valmentavien koulutusten suorittamismahdollisuuksista ja muusta järjestettävästä koulutuksesta, hakumenettelyistä, tutkinnon suorittajan ja valmentavan koulutuksen opiskelijan yksilöllisistä valinnan mahdollisuuksista, ammatillisen koulutuksen toteuttamistavoista ja oppimisympäristöistä, tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien järjestämisestä yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien, työelämän, nuorten työpajojen tai muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä opetuksesta, opinto-ohjauksesta ja muusta tarjolla olevasta ohjauksesta ja tuesta, mukaan lukien opiskeluvaihtoehtoja tukevat opinnot ja erityinen tuki. Näistä asioista tiedottaminen on välttämätöntä, jotta sopivaa koulutusta itselleen etsivät henkilöt ja henkilöstönsä osaamisen kehittämistä suunnittelevat työpaikat saavat riittävät tiedot koulutuksen järjestäjän valintaa varten. Koulutuksen järjestäjä voisi vapaasti tiedottaa myös muista tutkintojen suorittamiseen ja koulutukseen liittyvistä asioista, joiden kautta sillä olisi esimerkiksi mahdollisuus profiloitua haluamallaan tavalla.

6 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

21 §. Voimaantulo

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Säännöksen mukaan asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018, jolloin myös laki ammatillisesta koulutuksesta tulee voimaan.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantullessa kumoutuvat ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (631/1998). Samalla kumoutuvat nykyinen ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu valtioneuvoston asetus (811/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu asetus (812/1998), ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta annettu valtioneuvoston asetus (801/2014) sekä ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyvästä henkilökohtaistamisesta annettu valtioneuvoston asetus (794/2015).

22 §. Tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointiasteikkoa koskevat siirtymäsäännökset

Pykälässä säädettäisiin ehdotetussa 8 §:ssä tarkoitetun tutkintokoulutuksen opiskelijan osaamisen arviointiasteikkoa koskevista siirtymäsäännöksistä. Ehdotetun 1 momentin mukaan niiden opiskelijoiden, jotka ovat aloittaneet tutkinnon suorittamisen ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti ennen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantuloa, osaaminen arvioitaisiin käyttäen ennen ehdotetun asetuksen voimaantuloa voimassa olevaa arviointiasteikkoa 1–3. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti tutkintoa suorittavien opiskelijoiden osaaminen arvioitaisiin käyttäen ehdotetussa 8 §:ssä tarkoitettua uutta osaamisen arviointiasteikkoa 1–5. Ehdotetussa säännöksessä tarkoitettu arvosanojen muuntaminen tehtäisiin myös niille opiskelijoille, jotka aloittavat ammatillisen perustutkinnon suorittamisen ammatillisesta koulutuksesta annetun

lain voimaantulon eli 1.1.2018 jälkeen, ja jotka siirtyvät lain 129 §:n 1 momentin siirtymäsäännöksen nojalla suorittamaan tutkintoaan uusien perusteiden mukaisesti 1.8.2018. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 129 §:n 1 momentin mukaan lain voimaantulon jälkeen koulutuksen järjestäjä voi ottaa opiskelijan suorittamaan tutkintoa kumottujen lakien nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti kunnes lain 128 §:n 4 momentissa tarkoitetut vastaavan uuden tutkinnon perusteet ovat voimassa, ei kuitenkaan näyttötutkintona suoritettavaa ammatillista perustutkintoa. Opiskelija, joka on otettu suorittamaan ammatillista perustutkintoa, siirtyy suorittamaan tutkintoa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti 1 päivänä elokuuta 2018.

Jos opiskelija on otettu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantulon jälkeen suorittamaan tutkintoa ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden (vanhat tutkinnon perusteet) mukaisesti ennen vastaavien uusien tutkinnon perusteiden voimaantuloa, ja hän siirtyy suorittamaan tutkintoaan uusien tutkinnon perusteiden mukaisena, hänen aiemmin suorittamiensa tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat muunnettaisiin asteikosta 1–3 asteikkoon 1–5. Tästä säädetäisiin ehdotetun pykälän 2 momentissa. Arvosanojen muuntaminen toteutettaisiin siten, että vanhan 1–3 asteikon mukainen arvosana 1 vastaisi uudessa 1–5 asteikossa arvosanaa 1, vanhan asteikon arvosana 2 vastaisi uudessa asteikossa arvosanaa 3 ja vanhan asteikon arvosana 3 vastaisi uuden asteikon arvosanaa 5. Arvosanojen muuntaminen koskisi myös niitä opiskelijoita, jotka opiskelevat vanhojen tutkinnon perusteiden mukaisesti, mutta jotka eivät saa tutkintoaan suoritetuksi ennen 31.12.2021, johon asti ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla annetut tutkintojen perusteet ovat voimassa. Jos opiskelija haluaisi korottaa ehdotetun säännöksen mukaisesti muunnettua arvosanaansa, olisi arvosanan korottaminen mahdollista ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 56 §:ssä säädetyllä tavalla.

Ehdotetun 3 momentin mukaan jos ennen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittanut opiskelija siirtyisi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 129 §:n 2 momentin siirtymäsäännösten nojalla suorittamaan tutkintoa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti, hänen aiemmin suorittamiensa tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat muunnettaisiin ehdotetussa 2 momentissa säädetyllä tavalla. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 129 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen mukaan ennen mainitun lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittaneella opiskelijalla sekä lain 129 §:n 1 momentissa tarkoitetulla ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen aloittaneella opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkinto ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen perusteiden mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2021 saakka. Opiskelija voi kuitenkin siirtyä suorittamaan tutkintoaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla määrättävien tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mainitun ajankohdan jälkeen opiskelija siirtyy suorittamaan tutkintoa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla määrättävien tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Pykälässä säädettäisiin todistusten sisältöä ja liitteitä koskevista siirtymäsäännöksistä. Todistusten sisällöstä säädetään ehdotetussa 11 §:ssä ja todistusten liitteistä ehdotetussa 12 §:ssä.

Pääsääntö on, että 1.1.2018 eli ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantulon jälkeen todistukset annetaan uuden ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisina, vaikka opiskelija suorittaisi tutkintonsa loppuun vanhojen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Ehdotetun 1 momentin mukaan kuitenkin niiden opiskelijoiden, jotka suorittavat tutkintoaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen vanhojen tutkinnon perusteiden mukaisesti, todistuksiin merkittäisiin tutkinnon tai koulutuksen osat ja niiden laajuudet osaamispisteinä sekä arviointiasteikko vanhojen tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantulon jälkeen tutkintotodistus ja todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältäisivät suoritettut tutkinnon osat osaamispisteineen. Ehdotetun 2 momentin mukaan poiketen siitä, mitä ehdotetussa 11 §:n 1 momentissa säädetään todistusten sisällöstä, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti ammatillista perustutkintoa, ammattitutkintoa tai erikoisammattitutkintoa suorittavien opiskelijoiden tutkintotodistukseen tai todistukseen suoritetuista tutkinnon osista ei kuitenkaan sisältyisi osaamispisteitä, koska mainittuja tutkintoja koskeviin todistuksiin ei voimassa olevien säännösten mukaan ole sisältynyt osaamispisteitä.

Nykyisin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n mukaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu tutkintotodistus on kaksiosainen, ja se sisältää päättötodistuksen ja näyttötodistuksen. Jatkossa todistus olisi yksiosainen, eikä se sisältäisi näyttötodistusta. Nykyisin opiskelijan suorittamien ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettujen ammattiosaamisen näytöt ja niiden arvosanat ovat sisältyneet ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan tutkintotodistukseen sisältyvään näyttötodistukseen. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin, että jos opiskelija on aloittanut tutkinnon suorittamisen ennen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantuloa ja hänelle on annettu arvosanoja suorittamistaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetuista ammattiosaamisen näytöistä, opiskelijalle annettut ammattiosaamisen näyttöjen arvosanat voitaisiin liittää hänen tutkintotodistukseensa. Näin ennen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimaantuloa suoritettut ammattiosaamisen näytöt ja niiden arvosanat eivät sisältyisi enää tutkintotodistukseen, mutta ne voitaisiin opiskelijan niin halutessa sisällyttää todistuksen liitteeseen.